

9^E JAARGANG N^O 40 — 20 DECEMBER 1929

LOSSE NUMMERS 15 CENT

OPLAGE BOVEN 100.000 EXEMPLAREN

DIE STAD

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD
VERSCHIJNT DES VRIJDAGS

AMSTERDAM

REDACTIE EN ADMINISTRATIE
NZ. VOORBURG WAL 262
TELEFOON INTERC. 33170

GELUKKIG KERSTFEEST EN EEN SMAKELIJK FEESTMAAL!

Een berg zeeschuim, dat een heerlijk contrast oplevert met de donkere kaden en mistige lichten.

IN ONZE NOORDZEEHAVEN

November, December, stormmaanden! De krachtige wind, af en toe tot een orkaan aangroeiende, stuwt de zeeën hoog op, zoodat het woedende element langs stranden en dijken beukt en alles wat niet muurvast is, tot een speelbal maakt van de ontembare machten, welke in woeste stormen en hoge watermassa's verborgen liggen. Ook de vissershaven IJmuiden heeft haar aandeel gehad in het noodweer der laatste weken en welken eigenaardigen aanblik de 's zomers zoo kalme stranden en verfrissende pieren nu hebben, laat deze serie foto's duidelijk in beeld zien. Hierboven de schuimassa's, waarmee de binnenpier als 't ware geheel overdekt was.

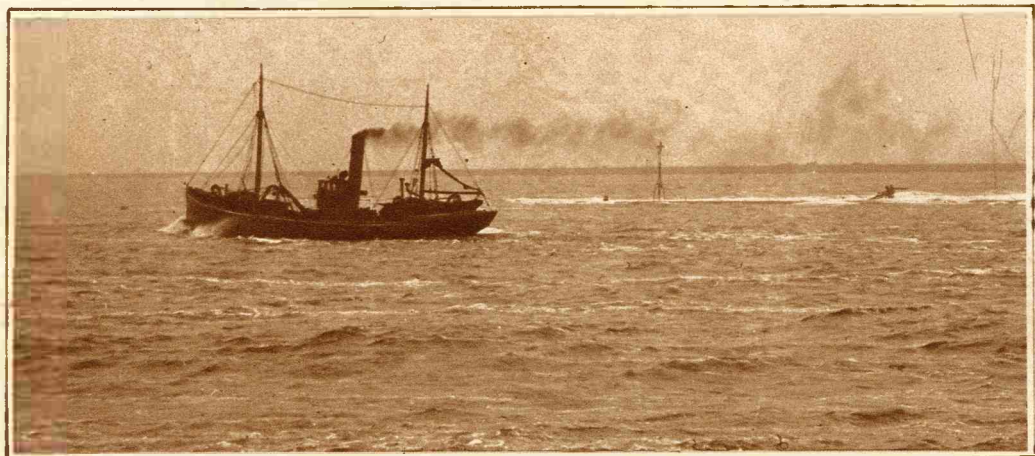
TIJDENS DEN STORM

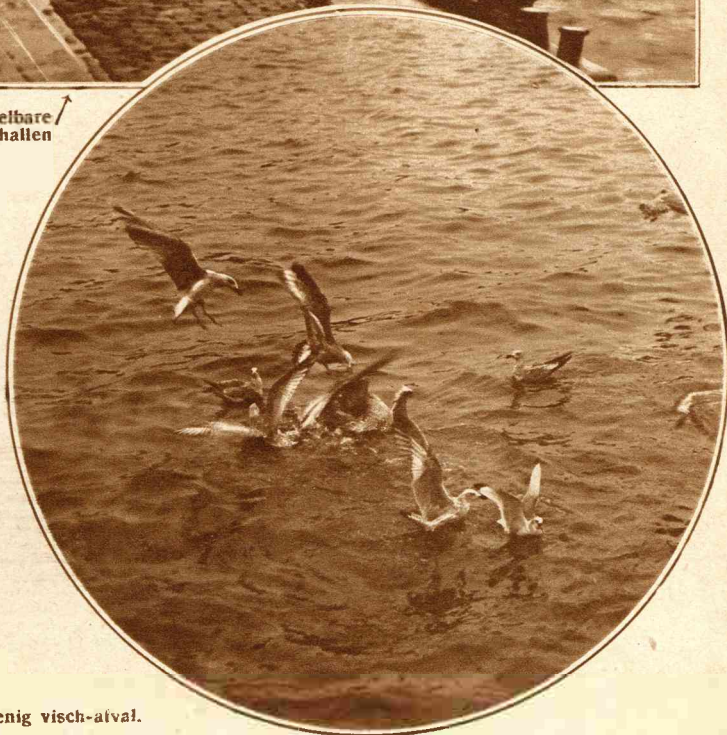
Nog een karakteristieke foto van de geweldige schuimassa's.

De hongerige meeuwen vliegen in ontelbare scharen rond om buit te vinden bij de vischhallen

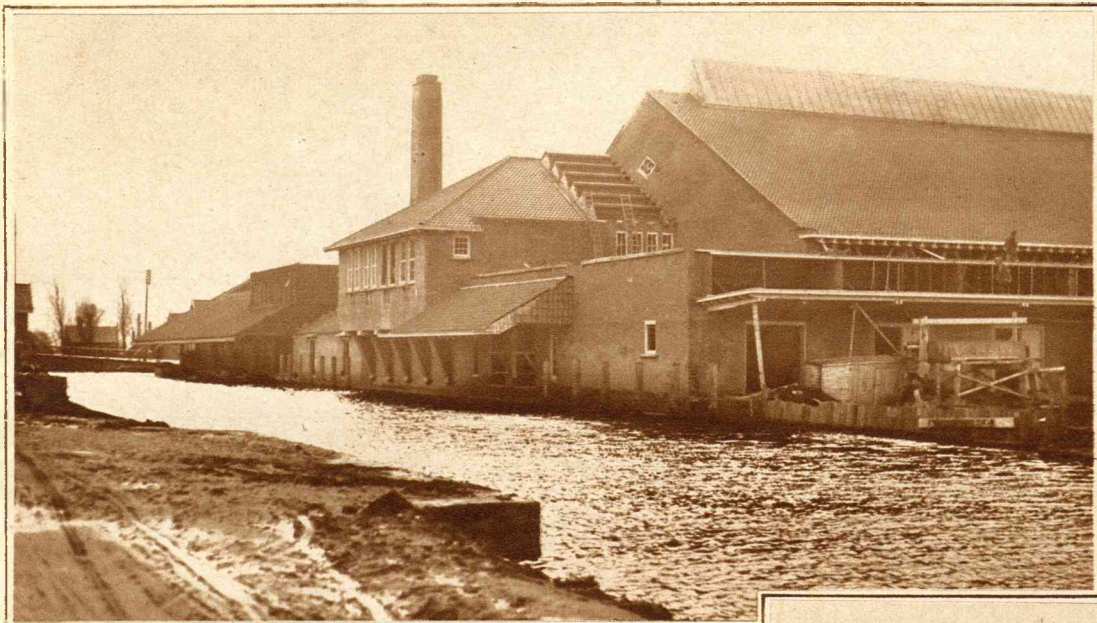

Een trawler binnen de pieren, welke het waagt uit te varen.

Een meeuwengevecht voor het bemachtigen van eenig visch-atval.

UIT DE PROVINCIE

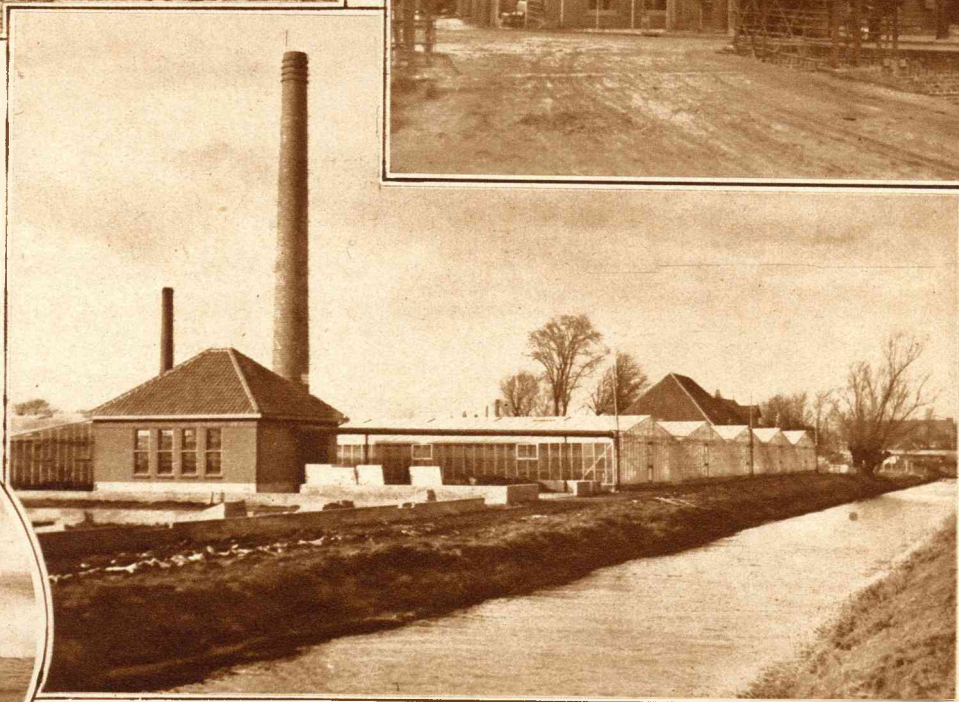
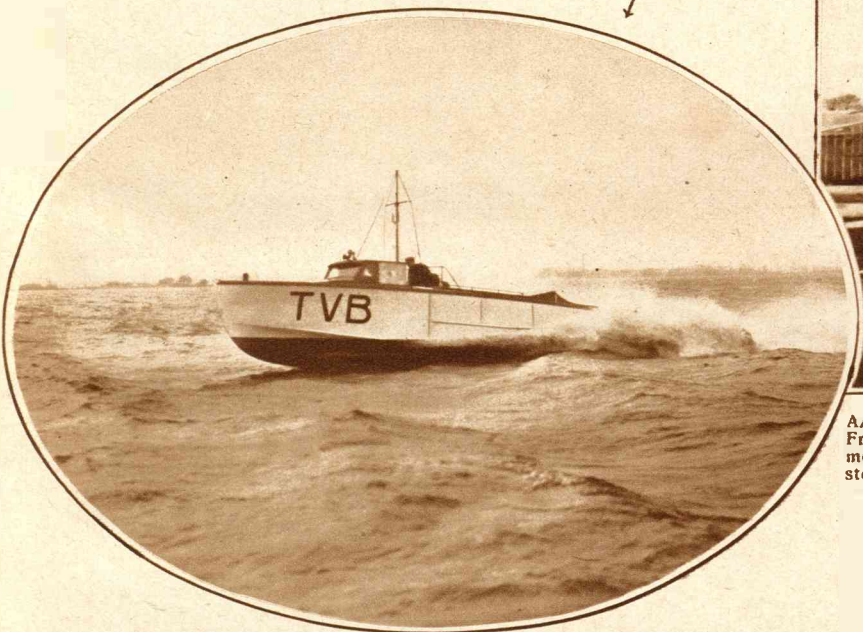

AALSMEER-OOSTEINDE. Het nieuwe veilinggebouw „Bloemenlust”, gezien vanaf het gedeelte, hetwelk men thans bijbouwt. Ongetwijfeld een fraai stuk werk en een sieraad tevens.

AALSMEER-OOSTEINDE. Kiekje van het oude veilinggebouw, hetwelk op het oogenblik dienst doet als motor- en rijwielherstelplaats. (Foto hieronder)

TE AALSMEER werd voor Marinadeskundigen op de Aalsmeerderplassen proeven gehouden met de voor Ned. Indië bestemde T. V. B. (Torpedo Volyboot). Doel is, in vreedstijd bij lanceeroefeningen en bij het inschieten van torpedo's deze weer op te zoeken. Met deze soort boot kan een snelheid bereikt worden van pl.m. 60 K.M. Kiekje van de boot tijdens een der demonstraties.

AALSMEER-OOSTEINDE. Fraai overzicht op de moderne broeikassen met stookinrichting en rijzigen schoorsteen.

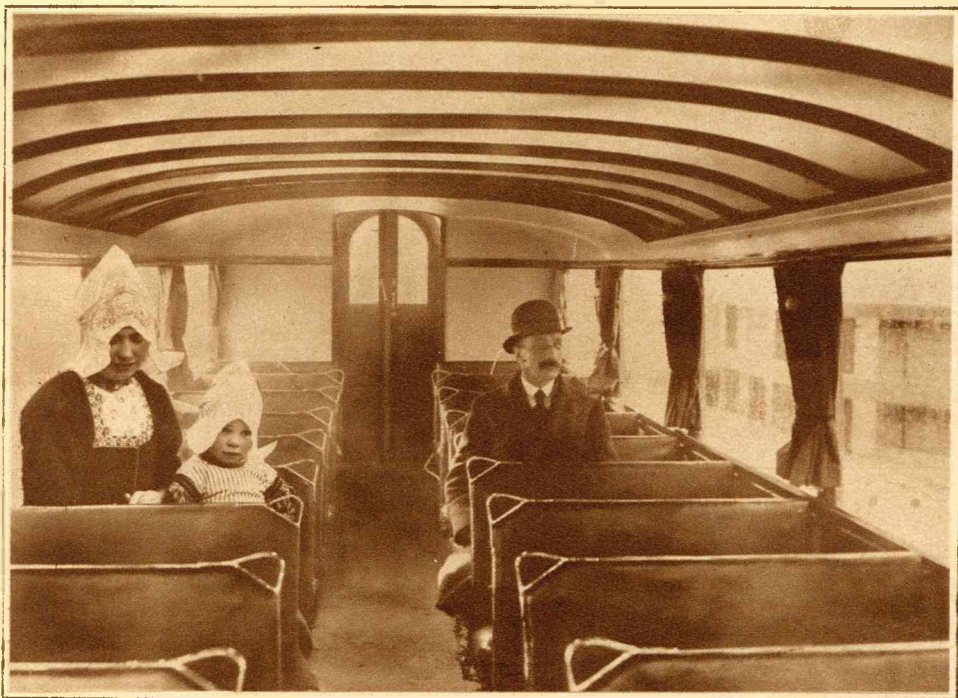

TE PURMEREND is een aanvang gemaakt met de demping van den Singel en den Sloterbrugwal.

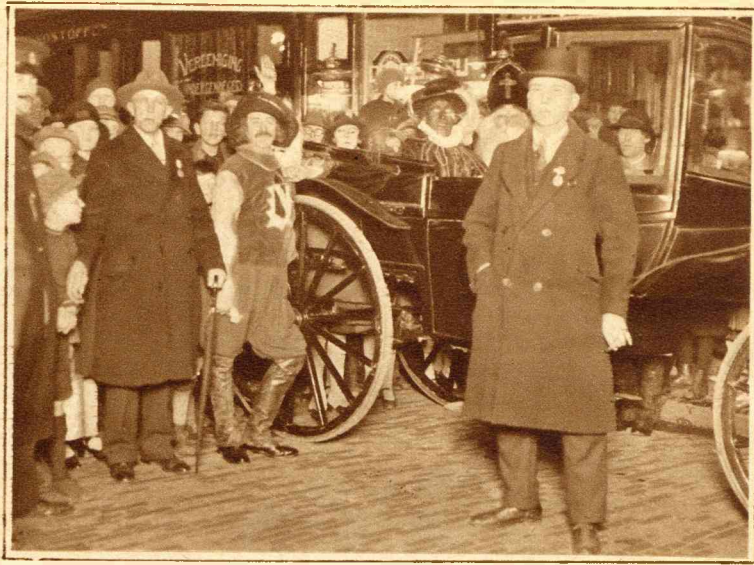

Nog een plaatje van de T. V. B. toen ze naar de haven gesleept werd. Voorop de Heer H. W. de Voogt, ontwerper van het vaartuig.

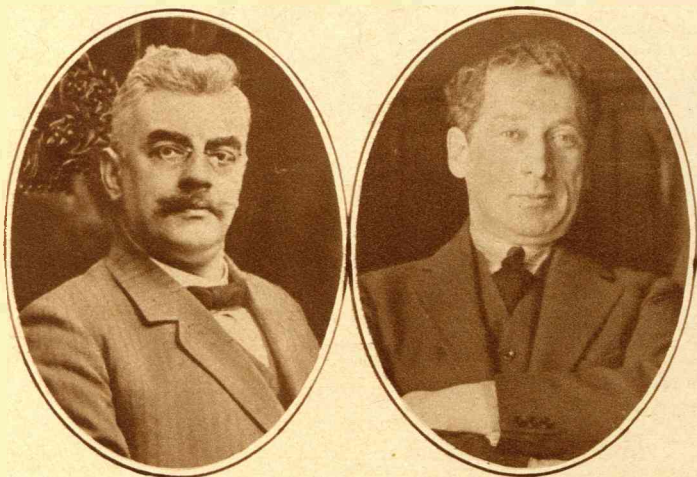
IN DE HOOFDSTAD

DE NIEUWE AMSTERDAMSCH E WATERTRAM. Als verbetering voor de tot nu toe bestaande watertaxi heeft de rederij J. H. Bergmann een watertram in de vaart gebracht voor den particulieren veerdienst van het Waterstation naar het Tolhuis. Deze tramboot heeft een lengte van 15 M. en biedt aan plm. 50 personen plaats. Een fraaie interieur-foto van het nieuwe vervoermiddel.

EEN LAAT ST. NICOLAASBEZOEK. De vereeniging Kindergenoegen organiseerde Donderdagavond een St. Nicolaasfeest. In optocht trok de Goede Sint door het Westerkwartier. Een aardige foto van Sinterklaas in het galarijtuig voor het vereenigingslokaal.

De heer H. C. Carton vierde 16 Dec. zijn 40-jarig jubilé in Rijksdienst, afdeling Justitie. De jubilaris is thans bureelchef der Strat-Griffie van 't AmsterdamscheGerechtshof.

Zaterdag j.l. overleed hier ter stede de heer James Meyer Fils, de zeer bekende dansleeraar en directeur van het Dansinstituut James Meyer Fils.

In de Engelsche Kerk aan het Begijnhof werd door Z. Ex. Dr. Gerrit J. Diekema, den Amerikaanschen Gezant te 's-Gravenhage, een door de „Pelgrim Society of Plymouth Mass. U.S. A.” geschonken United States vlag aangeboden. De beide staande heeren zijn: links Dr. G. J. Diekema en rechts Rev. Thomas.

Uitslag van onze nieuwe Prijsvraag

Tot onze groote voldoening heeft de kellner-prijsvraag zich in een geweldige deelname mogen verheugen. Duizenden en duizenden oplossingen werden ons toegezonden, waarvan slechts een klein gedeelte in alle opzichten juist bleek te zijn.

Om maar aanstonds de goede oplossing weer te geven:
De naam van het gerecht is

OSSESTAARTSOEP

Niet, zooals zeer velen geschreven hebben OsseNstaartsoep, want de letter N was toch op geen enkel servet te vinden.

De namen der vier eerste kellners zijn:

THEO, ADRIAAN, SIMON, OTTO.

Het grootste gedeelte der inzenders had den tweeden kellner Anton betiteld, doch zeer tot onze spijt was deze meneer Adriaan genaamd. De middelste kellner heeft den aanvalligen leeftijd bereikt van

TWINTIG JAREN,

zijnde het totaal aantal letters der vier eerste namen.

Natuurlijk liep het getal der goede oplossingen toch nog in de hon-

derden, zoodat hieruit geloot moest worden wie de gelukkige winnaars zouden zijn der uitgeloopte fietsen. Dit bleken dezen keer te zijn:

Mej. C. C. DE VENT, JACOB VAN CAMPENSTR. 101^{III}, A'DAM, en de heer K. KOORN Dzn., HOOGERSTR. 34 DEN BURG (Texel),

die wij bij deze van harte gelukwensen met hun succes.

De FIETSEN zullen hun dezer dagen ter hand worden gesteld, zoodat ze nog met de Kerstdagen, fier op hun ros gezeten, kunnen gaan toeren. Den overigen mededingers kunnen we niet anders dan toeroepen:

HOUDT ER DEN MOED MAAR IN!

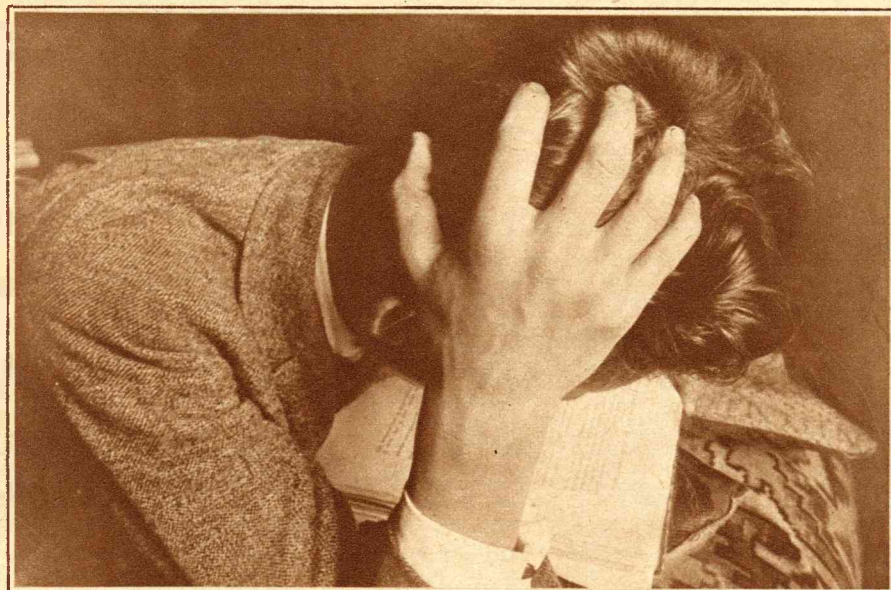
Zijt ge nu minder gelukkig geweest, wie weet, behoort ge den volgenden keer onder de bekroonden. En die „volgende keer” doet zich reeds in dit nummer voor, waar ge een nieuwe prijsvraag vindt, waaraan ge uw krachten geven kunt. Wederom wordt een

TWEETAL FIETSEN

beschikbaar gesteld, te verloten onder de inzenders van goede oplossingen.

DUS MET FRISSCHEN MOED AAN DEN SLAG!

HOE LEEST MEN 'N ROMAN?

Dat sommige menschen door een spannend verhaal buitengewoon geboeid kunnen worden, heeft ieder wel eens gemerkt. 't Gaat vaak zoover, dat feiten of gebeurtenissen den lezer zoo aangrijpen, dat hij onwillekeurig die handelingen tot zijn eigene maakt en door handbeveging, gelaatsuitdrukking enz., uiting geeft aan zijn gedachten. Op dit plaatje beelden we een jongeling af, welke zijn hoofd moet vasthouden, wil hij het boek niet heelemaal verstoppen.

De jeugdige lezer is bang dat het boek uit zijn poezelige handjes zal vallen.

Al is zijn arm nog zoo lang, den aardappel kon hij niet naar zijn mond brengen, door de spanning van het verhaal.

De kleine baas, die moet leeren veras te lezen en daartoe een paar bijzonder geschikte armen heeft.

De jongeling, die van gemak houdt bij het lezen en zijn voetjes (maat 144) optafel uitstrekt

De jongedame bezig aan het 5de hoofdstuk, waarin zij ontdekte, dat de gravin ze achter den elleboog heeft.

Een Moordenaar en zijn Zoon

HET VERHAAL TOT NU TOE.

DOOR A. OSCAR KLAUSSMANN

Else Lobener, een wees, woont bij juffrouw Nitschke in, maar door toedoen van den huisbaas Krauze, die Elze er van beschuldigt zijn zoon, die op haar verliefd is, te hebben willen inpalmen, wordt zij door deze op straat gezet. Daar wordt zij bewusteloos gevonden en in ernstigen toestand naar een ziekenhuis gebracht. Krauze's boekhouder Wendrich, die van de verhouding tusschen de beide jongelui weet, wordt door zijn patroon ontslagen. Als Wendrich weg is, leest Krauze een brief van zijn schoonzuster, Wilhelmina Abt, over, waarin zij hem over de regeling van geldzaken spreekt, een brief, waardoor Krauze erg in het nauw gedreven wordt, daar hij niet in staat is, haar het verschuldigde te betalen. Intusschen is de jonge Rudolf Krauze in de stad gekomen en hoort van Wendrich dat Elze in het ziekenhuis ligt, maar binnen enkele dagen genezen daaruit ontslagen zal worden. Rudolf wil zien zijn tante Wilhelmina Abt iets voor Elze gedaan te krijgen en hoort, bij haar de trap opgaande, boven iemand kuchen — hij herkent daarin het eigenaardige kuche van zijn vader. Hij wil hier zijn vader in geen geval ontmoeten en gaat terug, om even later een oude vrouw de woning zijner tante te zien verlaten, die door zekere eigenaardigheden in haar gang zoozeer aan zijn vader herinnert, dat hij er verstomd van staat. Twijfelend volgt hij haar tot zij plotseling spoorloos verdwenen is. Een paar uren later hoorde hij, dat zijn tante vermoord was. Hij verlaat onmiddellijk de stad weer, Wendrich verzoevend aan niemand te vertellen dat hij in de stad geweest is. Intusschen is Elze uit het ziekenhuis ontslagen en komt in dienst bij mevrouw Estella Deloria, die, van haar gehoord hebbende, haar in het ziekenhuis is komen afhalen, haar voorstellende als haar gezelschapsdame bij haar te blijven. Zij steit echter de voorwaarde, dat Elze zal afzien van Rudolf Krauze, wat zij, meenende daardoor in het belang van Rudolf te handelen,

doet. 's Avonds wordt den ouden Krauze door een rechercheur mededeeling gedaan van den dood van zijn schoonzuster; samen met den politiemann gaat hij daarna naar den hoofdcommissaris van politie. Daar laat hij zich door dezen de heele moordgeschiedenis vertellen, ook dat een opengebroken ijzeren kistje in de kamer gevonden was, waarop Krauze zei te weten, dat daarin o.a. een medallion met het portret van zijn overleden vrouw en een zeer oud cylinderhorloge geweest waren, waarvan hij een beschrijving gaf. Bij haar nieuwe meesteres hoort Elze een bezoeker, een zekeren Hubner, Deloria dreigend toespreken, zonder dat zij evenwel begreep waarover het ging. Tot haar groote verbazing werd zij echter vijf minuten later aan Hubner voorgesteld als „mijn besten vriend”. Later leest zij Deloria uit de krant voor, dat het antieke horloge uit de moordzaak Abt gevonden is bij een uitdrager, die het gekocht had van een man, die zich gelegitimeerd had met een belastingkwitantie, ten name van Johannes Beyer, welke naam mevrouw Deloria blijkbaar doet schrikken, en dat bij onderzoek gebleken was, dat die kwitantie pas betaald was, maar ook, dat Johannes Beyer al tien weken tevoren in het ziekenhuis aan typhus was overleden, dus niet nu pas betaald kon hebben. Wie had dan de belastingsschuld van den doode betaald en waarom? Den volgende dag werd mevrouw Deloria uitgenoodigd, bij den hoofdcommissaris te verschijnen, waar bleek, dat zij een zuster was van Johannes Beyer; zij kon echter geen opheldering geven omtrent de opgespoorde kwitantie, na lange jaren had zij haar broer eerst kort voor diens dood weer teruggezien. Na haar vertrek geeft de commissaris order, haar gangen goed na te gaan. Terwijl Deloria bij den commissaris is, ontvangt Elze onverwachts bezoek van Rudolf Krauze; het slot van hun onderhoud is, dat zij elkaar de

standvastigheid hunner liefde verzekeren, doch, zonder de redenen te willen noemen, die ieder voor zich heeft — Elze haar belofte aan mevrouw Deloria, Rudolf zijn angst dat waar zou kunnen wezen, wat hij vaag ten aanzien van zijn vader vermoedt — besluiten zij, die voorloepig nog geheim te houden. Van Elze begaf Rudolf zich naar zijn vader, die juist een geldschiet, die hem kwam manen, met moeite tot acht dagen uitstel bewogen had. Hij vertelt zijn vader, dat hij tot meester in de rechten gepromoveerd is, maar dat hij redenen heeft, om niet de loopbaan van advocaat te kiezen, en daarom een betrekking aan de Rijksbank heeft aangenomen. In den verderen loop van dit gesprek vertelt zijn vader hem, dat de politie den moordenaar op het spoor is en wel binnenkort zal arresteeren en ook, dat zijn tante hem 30.000 M. heeft vermaakt en de rest aan liefdadige instellingen. Krauze wil het testament bestrijden, maar Rudolf weigert daaraan mee te doen en wil ook de 30.000 M. niet aannemen. Kort daarop wordt tusschen Deloria en Hubner een geheimzinnig gesprek gevoerd over een zekeren Malinowski, dien Hubner zegt te zullen gaan bezoeken. Een rechercheur volgt hem naar Instenburg, waar blijkt, dat die Malinowski een wegens valsheid in geschrifte veroordeelde is, die indertijd uit de gevangenis ontvluchtte en zich daarna, omdat na zijn vlucht zijn groote vermogen in beslag genomen werd, weer had aangemeld, om dat vermogen te redlen. Onder leugachtige voorwendsels weet Deloria van Elze toestemming te verkrijgen, om geld, dat zij van Malinowski te vorderen heeft, aan haar, Elze's, adres te laten toezenden, in plaats van aan zichzelf. Aan de bank, waar het geld in ontvangs genomen moet worden, treffen zij den ouden Krauze, die, verbaasd te hooren dat Elze zulke belangrijke bedragen ontvangt, zijn zoon opwacht en hem vertelt, dat hij niet langer tegen een huwelijk tusschen hem en Elze is. Bij die gelegenheid vraagt Rudolf hem ook, hem zijn moederlijk erfdel te willen uitbetalen.

De advocaat, die op zijn horloge had gekeken, stond op. „Dan zou ik tot mijn groote spijt genoodzaakt zijn u te antwoorden, dat u uw vaderlijke plichten toch slechts binnen de grenzen van uw vaderlijke rechten kunt vervullen. Het kapitaal behoort mij toe en ik ben meerderjarig. Daarom zou het mij aangenaam zijn, als wij niet eerst verder over de zaak behoefden te spreken. — En nu moet ik weg, want mijn tijd is om. Goeden morgen, vader!”

Krauze deed geen poging, om hem terug te houden, maar hij groette hem ook niet terug. Gebogen, in elkaar gezonken bleef hij aan de tafel zitten, zonder echter verder een druppel uit de nog half volle flesch te drinken. Hoe onverwacht en hoe lastig de laatste eisch van zijn zoon ook voor hem mocht zijn — wat er nu voortdurend in zijn hoofd omging, was toch enkel het zoo eigenaardige en met nadruk uitgesproken antwoord van zijn zoon op de vraag, waarop hij toch eigenlijk met het aanvaarden van het legaat wilde wachten — dit raadselachtige en toch zoo veelbeteekenende antwoord: „Op de gevangenneming van den moordenaar!”

Was het dan waarlijk te veronderstellen, dat hij iets vermoedde? — Hij alleen? Of was het misschien reeds meer dan slechts 'n duister vermoeden?

XVI

Tengevolge van een uiterst beleefde oproeping had Krauze zich twee dagen na zijn ontmoeting met Elze naar het politiebureau begeven en werd daar door den hoofdcommissaris met de meeste voorkomendheid ontvangen. Hij bedankte hem voor zijn komst en verzocht hem, naast zijn schrijftafel plaats te nemen.

„Men heeft u gisteren op de Rijksbank verzocht een jong meisje te legitimeeren, dat daar een vrij groot bedrag in ontvangst moest nemen?”

De ondervraagde wist zijn verbazing niet te verbergen. „Dat is zoo. Maar ik begrijp niet, hoe...”

„Hoe wij dat weten?” vulde Lintwist, glimlachend aan. „Ja, mijnheer Krauze, de politie heeft haar oogen en ooren overal. Vergun mij nog eenige vragen, waarvan ik u later de beteekenis zal mededeelen. Hoe kwam u ertoe, om het jonge meisje dien dienst te bewijzen?”

„Ik had juffrouw Lobener en haar gezellin toevallig in het gebouw van de bank aangetroffen en de dames bevonden zich blijkbaar in de grootste verlegenheid, omdat zij bij het voorgenomen in ontvangsnemen van het geld een onverwacht bezwaar hadden ondervonden. De geadresseerde was mij persoonlijk genoeg bekend en dus was ik dadelijk bereid, om haar te legitimeeren.”

„Natuurlijk, wij vinden dat zeer begrijpelijk. Ook interesseert ons niet zoozeer die juffrouw Lobener als de dame, die zich in haar gezelschap bevond.”

„Mevrouw Deloria?”

„Juist. Kent u deze dame nader?”

„Volstrekt niet. Ik heb haar bij deze gelegenheid

voor den eersten keer in mijn leven gesproken.”

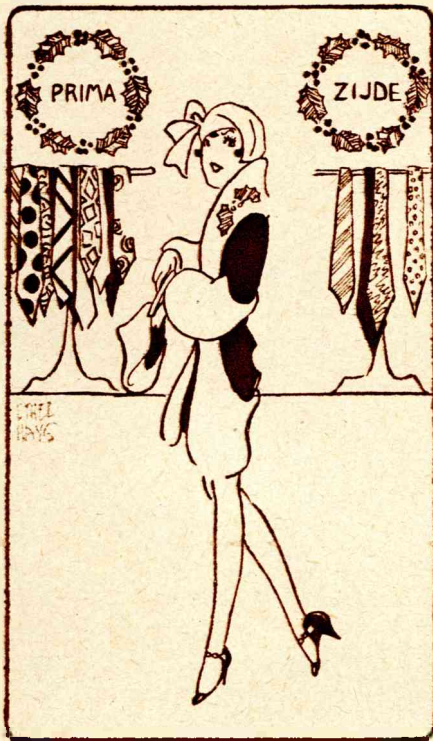
„En heeft zij u iets over haar omstandigheden verteld?”

„Geen woord, mijnheer!”

„Hebt u niet vernomen, door wien het geld ter betaling overgestuurd was?”

„Neen, dat kwam in mijn tegenwoordigheid niet ter sprake. Bovendien stelde ik daarin volstrekt geen belang.”

Fanny Flapuit zegt:

Hoe kan je nu een mooie das voor hem koopen, als hij zelf niet genoeg afschuift!

„Kent u een zekeren Stefan Malinowski?”

„Malinowski uit Memel? Dezelfde, die vroeger een barnsteenvisscherij bestuurd?”

„Ja, dien bedoel ik. Mag ik vragen, hoe u met hem in kennis kwam?”

„Terwijl hij in Memel woonde, had ik meermalen zakelijke relaties met hem. De man hield zich bezig met allerlei dingen, somtijds ook met den graanhandel. Dit bracht ons tot elkaar.”

„Nu, juist deze Malinowski is het geweest, die het geld voor juffrouw Lobener heeft opgestuurd.”

Nu glimachte Krauze minachtend. „Ik vraag om excuus, hoofdcommissaris; dat zal een vergissing van u zijn. De Malinowski, dien ik bedoel, zal niet in staat zijn tot het verzenden van zulke sommen.”

„En waarom niet?”

„Omdat hij zich voortvluchtig buiten Duitschland bevindt en de meest geldige redenen heeft, om geen teeken van leven te geven.”

„Zoo was het nog eenige maanden geleden. Maar intusschen zijn de zaken veranderd. Hier, leest u maar!”

Hij overhandigde den graanhandelaar het door Rupp gestuurde uittreksel uit de acten over de tuchthuisgevangenen, en Krauze zei, nadat hij het blad gelezen had: „Hij is het, daaraan valt niet te twijfelen. Maar ik wist er niets van, dat hij teruggekomen was en zich vrijwillig voor het ondergaan van zijn vonnis heeft aangemeld.”

„De man bezit een groot vermogen, dat na zijn terugkomst weer vrijgegeven wordt en waarvan tot zijn vrijlating advocaat Hermes in Königsberg de beheerder is. Door dezen heeft Malinowski het geld voor juffrouw Lobener laten oversturen.”

Krauze schudde zijn hoofd. „Eigenaardig! Ik kan volstrekt niet begrijpen, om welke reden dat gebeurd kan zijn.”

„Het jongemeisje is daarbij waarschijnlijk slechts een tussenpersoon. Maar — is u met dien Malinowski ooit persoonlijk in aanraking geweest?”

„Zeker, wij hebben elkaar in Memel en in verschillende andere plaatsen ontmoet.”

„U hebt dus nader, misschien zelfs vriendschappelijk met hem omgegaan?”

De graanhandelaar aarzelde even met zijn antwoord. „Ik moest mij eigenlijk schamen, het te bekennen, nu het slecht met den man afgelopen is. Maar van de verkeerde dingen, die later van hem zijn gebleken, kon ik destijds niets vermoeden. Ik hield hem voor een zeer rechtschapen man. En omdat hij zeer gezellig was in het gesprek, kon onze omgang waarlijk vriendschappelijk worden genoemd.”

„Dat is heel goed te gelooven. Niemand zal u daarvan een verwijt willen maken, want de misdadigers dragen geen stempel op hun voorhoofd, die hen dadelijk op het eerste gezicht kenteekent. Maar daar krijg ik een gedachte — als die ten uitvoer kon worden gebracht, als u daartoe bereid zou zijn — dan zou u ons een bepaald onschatbaren dienst bewijzen.”

„U mag ten allen tijde op mijn bereidwilligheid rekenen, hoofdcommissaris!”

„Wilt u mij vóór alles vast beloven, dat alles, wat u zoeven hebt vernomen en verder zult vernemen, door u als een strikt geheim zal worden bewaard, zoo lang, tot ik u zelf van den plicht van stilzwijgen ontsla?”

„Ik geef u daarop mijn eerewoord, hoofdcommissaris!”

„Zeer goed! Als ik nu tegen u zeg, dat zoowel die mevrouw Deloria als die Malinowski hoogst waarschijnlijk met den moordenaar van uw schoonzuster of met zijn medeplichtigen in een of andere, helaas nog onverklaarbare verbinding staan, zou u dan bereid zijn, om in het belang van de zaak

No. 13

een opdracht te vervullen, die, zooals ik tevoren met nadruk moet zeggen, voor een particulier persoon zeer zeker heel ongewoon is en die hoge eischen stelt aan uw offervaardigheid?"

"Indien het volbrengen daarvan niet boven mijn krachten is — zeker! Ik kan slechts herhalen, dat geen offer voor mij te groot is, als het tot de ontdekking van den moordenaar kan leiden."

"U zou voor dit doel een reis naar Instenburg moeten maken, en wel zoo spoedig mogelijk. Is dat niet te lastig voor u?"

"Volstrekt niet! Ik zou zelfs tegelijk in die streek een zakelijke aangelegenheid kunnen afhandelen."

"Nu dan — u hebt het aan uw eigen vriendelijkheid te danken, als ik met deze eigenaardige zaak bij u aankom — zou u kunnen besluiten, Malinowski in het tuchthuis te gaan bezoeken en eenigen tijd tegenover hem den schijn aan te nemen, alsof u nog de oude vriendschap voor hem gevoelde? Met andere woorden: zou in het belang van de waarheid en de rechtvaardigheid bij wijze van uitzondering eens voor politie-ambtenaar willen spelen?"

"Ik begrijp niet goed, hoofdcommissaris —"

"Ziet u, er is voor ons veel aan gelegen, te vernemen, van welken aard de relatie van Malinowski met mevrouw Deloria en met een zekeren Hubner is, die tusschen deze twee personen de bemiddelaar schijnt te zijn. Alle nasporingen, die gedurende de laatste dagen door onze beste ambtenaren zijn gedaan, bleven zonder enig resultaat, en het is nauwelijks te vermoeden, dat Malinowski de waarheid zou zeggen, als hij hem door een rechterlijk ambtenaar in verhoor lieten nemen. Een van mijn ambtenaren onder een schuilnaam naar Instenburg te sturen komt mij even doelloos voor, want aan een onbekende zou de gevangene niet spoedig de inlichtingen geven, die wij noodig hebben. Ook zou hij misschien slim genoeg zijn, om onder de verkleeding een politie-ambtenaar te vermoeden en dan zou hij natuurlijk zijn best doen, hem om den tuin te leiden. Maar tegen een ouden bekende zal hij geen verdenking hebben, en ik geloof, dat het u des te gemakkelijker zal vallen hem tot vertrouwelijke mededeelingen over te halen, omdat tuchthuisbewoners, die immers ongevraagd zelf geen woord mogen spreken, volgens onze ervaring altijd meer vertellen dan zij eindelijk zelf willen, als hun onverwacht eens de gelegenheid tot spreken wordt gegeven."

Hetgeen men van den graanhandelaar verwachtte, was inderdaad bezwaarlijk, maar toch behoefde Krauze geen minuut na te denken, om het voorstel aan te nemen.

Lintwist was zeer verheugd over deze toezegging, die hij misschien nauwelijks had durven hopen. „Dat is prachtig. Eerlijk gezegd, mijnheer Krauze, ik stel het grootste vertrouwen in uw scherpzinnigheid en uw behendigheid."

"Ik hoop, hoofdcommissaris, dat u mijn bekwaamheid niet overschat en geen onaangename teleurstellingen zult beleven. Maar zal men mij in het tuchthuis te Instenburg zonder meer een gesprek met Malinowski toestaan?"

"U zult natuurlijk door ons van aanbevelingsbrieven worden voorzien, die alle moeilijkheden voor u uit den weg ruimen. Gesprekken met veroordeelden mogen anders slechts in tegenwoordigheid van een gevangenebewaarder plaats hebben. Uw reis zou dus geheel doelloos zijn, als men u zoo'n oppasser meegaf. Ik zal dadelijk en schrijven aan den directeur van het tuchthuis zenden, dat uw bezoek aankondigt en de noodige inlichtingen bevat. Wanneer denkt u op reis te gaan?"

"Vandaag met den avondtrein, als u het goed vindt, hoofdcommissaris."

"Uitstekend, hoe eer hoe beter! Ik zal vanmiddag een kaart naar uw kantoor sturen, die u te Instenburg legitimeert."

"Bijzondere mededeelingen en voorschriften hebt u mij niet te geven?"

"Neen. Ik laat alles aan uw eigen slimheid over. U weet, waar het voor ons op aankomt, en ik zal natuurlijk niet boos zijn, als u bovendien nog iets interessants verneemt."

Hij schudde den graanhandelaar, die al was opgestaan, bij deze woorden stevig de hand. Maar Krauze wees beleefd allen dank af.

"Voor een eenvoudige plichtsvervulling mag ik geen dank vragen, hoofdcommissaris. Ik zal mij ruimschoots beloofd achten, als het mij gelukt den ellendigen moordenaar, dien wij zoeken, uit zijn verborgenheid voor den dag te halen."

Het rotsvaste vertrouwen van den hoofd-

commissaris zou misschien toch eenigszins geschokt zijn, als hij den eigenaardigen glimlach had gezien, die om den mond van Krauze speelde, toen hij het commissariaat van politie verliet.

Na een vermoeiende nachtreis, die hij wakker en peinzend had afgelegd, kwam de graanhandelaar te Instenburg en na een rust van nauwelijks een half uurtje in een hotel bevond hij zich reeds op weg naar het tuchthuis; de door de Breslausche politie meegegeven kaart verleende hem zonder meer toegang in het kantoor van den directeur, en deze bleek geheel bekend te zijn met het doel van zijn komst.

"U zult met den veroordeelde Malinowski een gesprek onder vier oogen hebben, mijnheer Krauze. Ik zou u voor dit doel naar de cel van den gevangene kunnen laten brengen, maar afgezien van de overtreding van den regel van het huis, die daarin zou liggen, komt het mij ook om andere redenen doelmatiger voor, dat de ontmoeting in de spreekkamer plaats heeft. Het komt er zeker vooral op aan, om in den gevangene geen argwaan te laten opkomen — nietwaar?"

Vrede-nacht

*Getijk de nacht de felle licht-reclames dooft,
En al het wilde straatruis doet zwijgen, —
Lavende rust, verademing belooft
Uit werk en strijd, — en van den hemel zigen
Kalmte-rend-sit de blokken naar omlaag,
Koel op het heete brein, en maken effen,
In eendracht blank, wat ruig en donker staag
Gereed stond om te breken en te treffen, — ...*

*Kom zoo, o vredefeest, op aarde neer,
En blusch de dolle branden van het leven:
Roei uit het schril getier, het jachtig streven:
Schenk ons de rust en de bezinning weer!
Tezaam, in liefde, aan den vredesboom
Feestlicht ontstekend, mogen wij vergeten
Elk onrecht, alle haat en wrok en veeten,
En wille waarheid weven uit gedachten broom, —
Sneeuwvlokken, van den hemel dalend stille
Ter aard in ieder hart van goeden wille!*

E. VAN BRANDENBORGH.

"Juist, mijnheer de directeur!"

"Nu dan, de man kent den regel van het huis goed genoeg, om te weten, dat geen gevangene zonder getuigen met een vreemde mag spreken, en het zou hem dadelijk verwonderen, als daarop ten gunste van hem een uitzondering werd gemaakt. Er zal dus bij uw ontmoeting eerst een ambtenaar aanwezig zijn zooals bij de vroegere bezoeken, die Malinowski hier ontving, maar de man zal dadelijk onder een voorwendsel weggeroepen worden en pas na een kwartier weer terugkomen. Ik hoop, dat het u zal gelukken binnen dezen tijd uw doel te bereiken."

De koele terughouding, die de directeur den afgeant der Breslausche politie betoonde, bevestigde duidelijk genoeg, hoe onaangenaam hem eigenlijk het ongewone verlangen van den hoofdcommissaris was. Ook scheen de indruk, dien hij op het eerste gezicht van Krauze had gekregen, weinig geschikt te zijn, om de zaak sympathieker voor hem te maken, en hij had blijkbaar besloten, zich in zijn vergunningen tot het beslist noodzakelijke te beperken.

De graanhandelaar was een veel te goed opmerker, om niet duidelijk te voelen, hoe weinig vlelend de meening was, die de ambtenaar ter wille van zijn opdracht van hem had. Maar nadat het hem eenmaal als een dringende noodzakelijkheid voorgekomen was, om deze opdracht aan te nemen, had hij zich voorgenomen zijn rol met alle hem ten dienste staande tooneelspelerskunst door te zetten en dus hield hij zich nu ook met een uitstekend gehuichelde onbevangenheid, alsof hij niets van de koele terughouding van den directeur bemerkte.

"Ik moet mij natuurlijk in alle opzichten aan uw bevelen onderwerpen," antwoordde hij met een beleefde buiging. „Slechts om de rechtvaardigheid een dienst te bewijzen — ik mag wel zeggen: met de zuiverste en beste beweegredenen — heb ik

op verzoek van den hoofdcommissaris Lintwist deze moeilijke taak op mij genomen, en omdat ik in zulke dingen natuurlijk noch oefening noch ervaring bezit, zal ik u uiterst dankbaar zijn voor iedere vriendelijke hulp, die u mij wilt laten verleenen."

De directeur achtte het overbodig, daarop te antwoorden. Hij drukte op een knop van de elektrische schel en beval den dadelijk binnenkomenden ondergeschikte: „Nummer 19 dadelijk naar de spreekkamer! — En roep den diensthebbenden opzichter!"

De geroepene verscheen binnen een minuut. „Breng dezen heer naar de spreekkamer! Wie heeft daar dienst?"

"De opzichter Endrucat, directeur!"

"Dadelijk nadat nummer 19 de spreekkamer binnengegaan is, moet u Endrucat wegroepen met de boodschap, dat hij onmiddellijk bij mij moet komen."

"Ja directeur. En moet ik dan in zijn plaats toezicht houden?"

"Neen. U moet u eveneens terugtrekken, want het gesprek van dien heer met nummer 19 moet zonder getuigen plaats hebben. Hebt u mij goed begrepen?"

"Om u te dienen, directeur! — Mag ik u verzoeken?"

Deze laatste woorden golden den vreemdeling en Krauze volgde den vooruitloopenden ambtenaar over een tweede binnenplaats naar de eerste verdieping van het sombere gebouw. De spreekkamer, die voor hem geopend werd, was een niet groot, maar goed verlicht vertrek met kale, grijsgetinte muren. Door twee evenwijdig loopende stevige ijzeren hekken, die van den vloer tot aan de zoldering reikten, was de kamer in drie ongelijke stukken verdeeld. Achter het eene hek moest de bezoeker plaats nemen, achter het andere de gevangene, terwijl de daartusschen, ongeveer een meter breede ruimte den toezichthoudenden bewaker tot verblijf diende.

Een rilling van afgrijzen overviel den graanhandelaar, toen de deur van dit kooiachtige vertrek achter hem gesloten werd, en in den helderen zonneschijn, die door de groote ramen naar binnen viel, zag zijn smal gezicht er nog geler en valer uit dan anders.

Nu ging er aan den tegenovergestelden kant van de kamer een deur open en in het grijze pak van den tuchthuisbewoner, met een pet zonder klep op zijn bijna kaalgeschoren hoofd, kwam nummer 19 over den drempel van het hem aangewezen gedeelte. De opzichter, die hem daar had gebracht, volgde hem niet, maar gooide de deur achter hem dicht. De gevangene was echter door den plotselinge overgang uit het schemerlicht van de half-donkere gang in den fellen zonneschijn zoo verblind, dat hij zijn oogen moest sluiten en niet dadelijk kon zien, wie daar tegenover hem stond. En omdat de door den directeur ingelichte ambtenaar zijn opdracht al te nauwgezet vervulde, toen hij den tusschen de hekken wachtenden opzichter haast in hetzelfde oogenblik wegreep, toen Malinowski den drempel overschreed, bemerkten de twee mannen niets van de eigenaardige uitwerking, die het zien van den gevangene blijkbaar op den bezoeker had.

Als onder het gewicht van een verdoovenden slag of van een vreeselijken schrik was Krauze ongeveer twee schreden tegen den muur van de kamer achteruit gevlogen. De buitengewone macht over zijn gelaatsuitdrukking, die hem tot dan toe zelfs in de moeilijkste toestanden nauwelijks ooit in den steek had gelaten, was hij opeens voor meerdere seconden geheel kwijt. Zijn kin en neusvleugels beefden zenuwachtig; zijn wijdgeopende oogen schenen uit zijn hoofd te puilen en zijn heele, kleurloze gezicht was een tafereel van de grootste ontsteltenis.

En nu — zij waren reeds samen alleen — was ook de gevangene genoeg aan het schelle licht gewend, om een blik op zijn bezoeker te kunnen werpen. Met een half-luiden, doffen kreet keerde hij om en trachtte, zooals iemand, die in een vreeselijken angst wil vluchten, de deur open te rukken, waardoor hij zooveen binnengekomen was. Maar deze bewoog niet, want zij was immers op slot, en met slap neerhangende armen bleef de gevangene — schijnbaar geheel ontmoedigd — staan, terwijl hij den bezoeker zijn rug toekeerde.

(Wordt voortgezet)

WAT DE KLOKKEN ONS VERTELLEN

Onder de Nederlandsche gemeenten, welke bogen kunnen op een rijk historisch verleden, neemt het

kleine stadje Weesp, dat zoo bijzonder pittoresk aan de Vecht gelegen is, wel een heel speciale plaats in. Niet alleen, omdat dit plaatsje, dat ook tegenwoordig nog tal van groote industrieën telt (wij behoeven maar te herinneren aan de wereldberoemde Van Houten's fabrieken), in de grijze oudheid reeds een zeer belangrijke stem in het kapittel had op het gebied van industrie en handel, maar óók, omdat uit de oude annalen blijkt, hoe het oude Weesp telkens weer het tooneel is geweest van verbitterden strijd, van den heftigen kamp, welke onze voorouders helaas zoo vaak verdeeld hield, wanneer zij niet hunne krachten moesten aanwenden om een buitenlandschen aanvalleur buiten hunne grenspalen te houden.

Zelfs als de klokken van het eeuwenoude carillon van den stadstoren over de landelijke omgeving hunne stemmen laten hooren, vertellen zij een oud verhaal van strijd en veete, van vuur en bloed, van dood en verderf, en wel opmerkelijk is het, dat het juist aan de gevolgen van een oorlogstoestand te danken is, dat het Weesper carillon dagteekent uit een tijdperk, waarin de klokken-gieterij in ons land op zulk een bijzonder hoog peil stond, n.l. uit de eeuw van de gebroeders Hemony.

Doch lang vóór de strijd, waarop wij zooeven zinspeelden, zich in en om Weesp voltrok, stond het plaatsje gedurig bloot aan de invallen van krijgsvolk, door de voortdurende twisten van de Heeren van Amstel met de Utrechtsche Kerkhoofden. Maar niet alleen, dat het stedeke steeds weer van het kriegsrumoer te lijden had, het werd ook eenige malen in de asch gelegd. De eerste maal, in het jaar 1204, waren het de Kennemers, onder aanvoering van Wouter van Egmond en Albert Banjaard, die Weesp in vlammen deden opgaan, „omdat Amstel de zijde van Lodewijk Grave van Loon tegen Willem den Eersten hield,” naar de historicus L. van Olfenen ons weet te vertellen.

Ruim anderhalve eeuw later — in 1356 — viel het stadje eenzelfde lot ten deel, nadat Bisschop

UIT WEESPS GRIJS VERLEDEN DE STRIJD OM DE OUDE VESTE

Jan van Arkel het gedurende 4 dagen belegerd had. In 1374 kwam Weesp in handen van den Utrechtschen Bisschop, Arnold van Hoorne, naar aanleiding van een smaad, door Albrecht van Beieren den vorengenoemden Bisschop aangedaan. Door deze inname werd Weesp tegelijkertijd ontheven van een jaarlijksche schuld van 3700 ponden, welke sinds 1356 op haar drukte. Doch deze ontheffing baatte den ingezetenen niet veel, want het stadje werd op hetzelfde oogenblik onder een zware brandschatting gesteld.

Telkens weer ging het kleine plaatsje aan de Vecht gebukt onder den rampspoed van den krijg. Na Bisschop Arnold van Hoorne was het Karel van Egmond, Hertog van Gelder, die bezit nam van Weesp, en in die dagen vooral had het stedeke veel te lijden, voornamelijk doordat de ingezetenen geweigerd hadden, aan de bezetting huisvesting te verleen.

Tijdens de „Nederlandsche beroerten” hield Weesp de zijde van den Koning van Spanje, tot het jaar 1577. Op den 16en Januari van het jaar „wierden die eersame Jan Gerritz Cuyp ende Hillebrant Govertz, door Schout, Burghemeesteren ende ghemeene Rade ende Vroedschap tot Weesp, van wegens Weesp en Weesper-Karspel ghecommitteert, om met den Prince van Oranje, als Stadthouder over Hollandt, Zeelandt ende Vrieslandt een verding aan te gaan, hetwelk ook op den 29sten derselver Maand gesloten wierd.”

Doch hiermede was de rust voor Weesp nog geenszins verzekerd. Spoedig werden de burgers verdeeld door twisten van religieuze aard, na welk tijdperk echter een vredelievende geest over de Weespers „vaerdig wierd.” Wij lezen tenminste in den „Nederlandsche Stad- en Dorpsbeschrijver,” dat „de Godsdienstige vrijheid en verdraagzaamheid sindsdien te Weesp in hogen top zijn geweest.”

In de Godsdienst-kwesties, welke in de 17e eeuw zoo veel onrust in ons land brachten, heeft Weesp geen deel gehad, doch daartegenover hadden de ingezetenen weer te lijden van den inval der Franschen in het jaar 1672. Van Olfenen zegt ten minste, dat het stadje in genoemd jaar met een vijandelijken inval der Franschen werd bedreigd en wederom onder brandschatting werd gesteld.

En deze brandschatting nu legde — hoe vreemd oogenblijkelijk het onderling verband dan ook klinken moge — den grondslag voor het mooie klokken spel in den Stadstoren, waarop Weesp nu nog — en terecht — trotsch is.

De brandschatting, waarvan wij hier zooeven repten, werd n.l. nimmer opgevorderd, zoodat de overheid ten slotte over een spaarpotje beschikte.

Toen het in het jaar 1676 noodig bleek om het oude klokken spel in den toren, hetwelk dateerde van 1588, door een ander te doen vervangen, daar het „door de oudheid der tijd sodaenig was vergaen, dat hetzelfde noodwendig dient te syn vernieuwt,” besloot de Weesper vroedschap om thans het spaarpotje te benutten, waarover het stadje, door de vergeetachtigheid der vreemde brandschatters,

De carillonneur, de heer J. Vincent.

nog steeds beschikte. En zoo geschiedde het dan ook.

In de vroedschapvergadering van de Juli-maand van voornoemd jaar werd besloten, aan den klokkengieter Pierre Hemony te Amsterdam, opdracht te geven tot het vervaardigen van een nieuw carillon, bestaande uit 24 klokken.

Dat deze opdracht juist aan Hemony gegeven werd, had een goede reden, want toenmaals reeds waren de Gebroeders Hemony alom beroemd om hun zeer bijzonder talent van klokkengieteren.

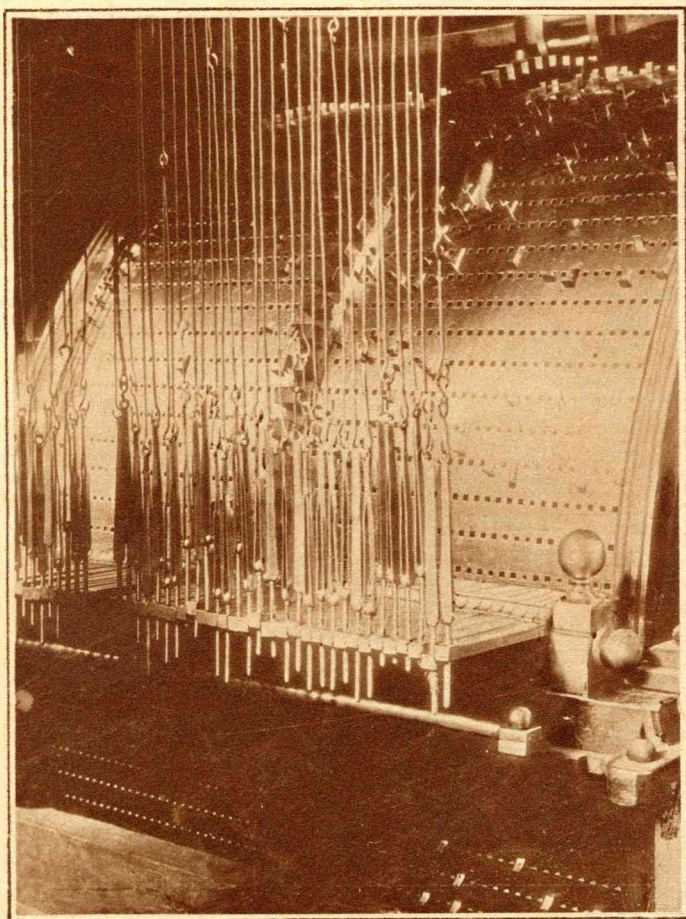
De Weesper vroedschap klopte wel op een voor beide partijen zeer gunstig oogenblik bij Hemony aan, want om de order voor den Weesper stadstoren uit te voeren, behoefde er geen nieuw stel klokken gegoten te worden. Eenige jaren te voren n.l. had de beroemde klokkengieter, in opdracht van de Alkmaarsche gemeentelijke overheid, een klokken spel gegoten, dat aan alle te stellen eischen voldeed. Maar zooals een zanger er op gesteld is, te zingen in een ruimte, waar de accoustiek niets te wenschen overlaat, omdat alsdan immers zijn stemgeluid het best tot zijn recht komt, wilde ook Hemony, toen het stel klokken voor den Alkmaarschen toren gereed was, die wijziging aan den toren aangebracht zien, welke de voortplanting van het geluid der bronzen stemmen ten goede kon komen. Immers, niet ten onrechte had de groote Friedrich von Schiller, toen hij zijn „Lied von der Glocke” dichtte, reeds gezegd:

„Wat we in den diepen aardkuil vormen,
Geholpen door het krachtig vuur,
Zal daar omhoog, trots wind en stormen,
Luid van ons 'tuigen, lang van duur.”

Daarom was het ook heel begrijpelijk, dat Hemony er prijs op stelde, dat, wanneer het door hem „in den diepen aardkuil” gevormde stel klokken daar hoog in den Alkmaarschen toren zou hangen, het ook „luid zou getuigen” van de bekwaamheden van den meester-klokkengieter.

Maar de veranderingen, welke Hemony aan den toren wenschte te zien aangebracht, bleken niet naar den zin te zijn van de Alkmaarsche „regeerders” uit die dagen, daar zij bevreesd waren, dat het architectonisch schoon van het oude bouwwerk er onder zou lijden, als geschieden zou, waarop door den klokkengieter, in het belang van een goede voortplanting van 't geluid, werd aangedrongen. Het resultaat was.... dat de Alkmaarsche gemeentekas de kapitale som, welke benodigd was om de bestelde 32 klokken te bekostigen, niet behoefde te missen, want Hemony was in dit geval juist even stijfhoofdig als de Noordhollanders „boven het Y” en verkoos de klokken niet af te leveren, wanneer de z.i. hinderlijke stijlen niet uit den toren verwijderd werden.

De Weesper Stadsregering kwam dus op een zeer gunstig oogenblik, zoowel voor haar als voor

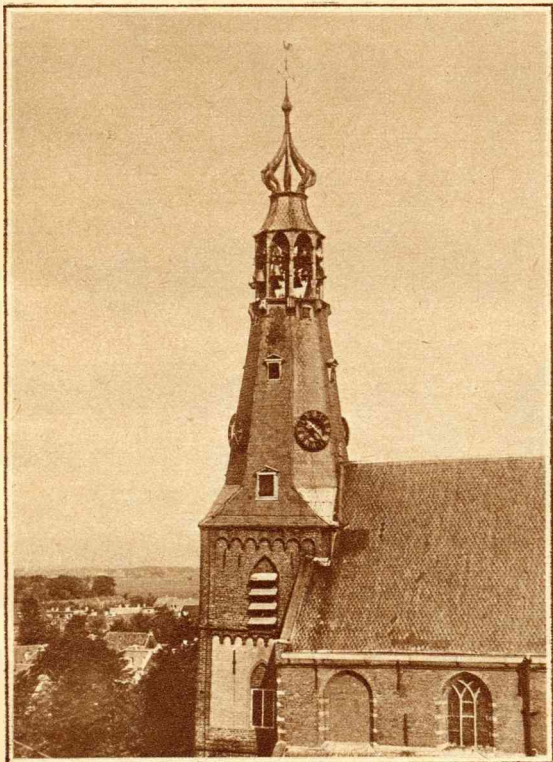

Het mechanisch speelwerk (ton of trommel) van het klokken spel, zooals er zich ook een in den Weesper Stadstoren bevindt.

den Amsterdamschen klokkengieter, ook al moesten er dan in den Weesper toren geen 32, maar slechts 24 klokken worden opgehangen. Kortom nadat de opdracht gegeven was, konden dan ook de nieuwe klokken in de plaats van hunne versleten en „in den dienst vergrijsde” voorgangers worden gesteld, waar zij ook thans nog getrouw op post zijn.

Die bijna 260 jaren oude klokken hebben de historie van het oude stadje „onder zich” zien voltrekken: een historie, welke in menig opzicht de moeite van het boekstaven waard was. Hoevele malen is sindsdien de „ton verstoken” moeten worden, om nieuwe melodieën op het klokkenspel te zetten? Wij zouden ons aan eene raming daarvan niet durven wagen, maar eenige honderden malen zal het zeker wel geschied zijn. Daarbij dient in het oog gehouden te worden, dat in vroegeren tijd veel vaker van het carillon gebruik werd gemaakt dan in onzen tijd het geval pleegt te zijn. Dat blijkt wel duidelijk uit de instructie, welke eertijds aan den carillonneur verstrekt werd, die tevens de functie van organist vervulde.

Voor de som van „180 guldens, te betalen alle vierendeeljaars een gerechte vierde part van dien,” moest in de 17e eeuw de organist in Weesp „de orgels in goede reparatie onderhouden nae syn vermogen.” Bovendien moest hij des Zondags „vóór noen en nae de predicatie op het orgel spelen en voorts dadelyck na de predicatie op

De Stadstoren te Weesp met 't ruim 2½ eeuw oude carillon.

de klokke spelen.” Ook moest hij Zondagsmiddags in dezelfde volgorde zijne diensten verleenen.

Dan werden ook de praestaties van dezen nuttigen Weesper des Woensdag gevorderd, en wel juist zoo, als des Zondags vóór den noen het geval was geweest. Werd er op Woensdag geen predicatie gehouden, dan was de organist „evenwel gehouden, op de klokke te spelen.” Nóg werd het carillon bespeeld des Zaterdagmiddags — in den zomer van 4 tot 5 en des winters van 3 tot 4 uur — en wanneer de schutters een ommeegang maakten.

Bij de beoordeeling van het honorarium, dat voor dit alles „genoten” werd — zooals wij zooveel zelden f 180 's jaars — houde men er rekening mee, dat in de 17e eeuw voor een gulden heel wat meer gekocht kon worden, dan in onze „verlichte” eeuw van den „vooruitgang.”

Wij zullen den lezer niet vermoeien met het vragen van zijn aandacht voor allen, die in den loop der eeuwen het klokkenspel van den Weesper Stadstoren hebben bespeeld, doch volstaan liever met de vermelding van een tweetal namen, omdat die voor het thans levende geslacht waarde hebben.

Allereerst dan gememoreerd, dat de heer J. W. Bovenkerk, die in het jaar 1890 tot stads-carillonneur der gemeente Weesp werd aangesteld, deze

functie gedurende een tijdperk van bijna 40 jaren op de meest ambitieuze wijze heeft vervuld. De laatste jaren was zijne geschokte gezondheid oorzaak, dat hij zich niet meer zoo geheel aan zijne taak kon geven als hij wel gewild zou hebben, totdat deze plichtgetrouwe, bescheiden dienaar der gemeente, die zoo'n lange reeks van jaren bij feestelijke gelegenheden de liederen van het carillon had doen klinken, den 14en Mei 1928 de eeuwige ruste inging.

In de vacature, door 't overlijden van den heer Bovenkerk ontstaan, werd door verschillende omstandigheden niet onmiddellijk voorzien. Het werd Augustus 1929, alvorens de Gemeenteraad, op voorstel van B. en W., den algemeen bekenden en bekwamen klokkenist, den heer Jacob Vincent, als stads-carillonneur aanstelde.

Aan het slot van de Raadsvergadering, waarin de vorenvermelde benoeming plaats had, werd door den nieuw-aangestelden klokkenist een carillonbespeling gegeven, welke diende als inwijding van het gerestaureerde spelwerk van den toren. Laatstbedoelde herstellingswerken waren wel de hoofdoorzaak van de vertraging, ontstaan in de aanstelling van een plaatsvervanger van wijlen den heer Bovenkerk.

In 't kort willen wij even aangeven, waarin de voornaamste herstellingswerken bestonden. Bij het oude spelwerk werd dagelijksche opwinding van vier zware gewichten vereischt, doch na de moderniseering wordt het uurwerk gedreven door gewichten, welke om de zes uren door elektrische kracht zich zelve opwinden. De mooie, oude speeltrommel heeft men intact gelaten; echter kwam het ongeveer 400 K.G. zware gewicht te vervallen. Op de 29 klokken (in den loop der tijden werd het aantal met 5 uitgebreid) zijn 42 hamers aangebracht, welke alle dienst doen voor de speeltrommel.

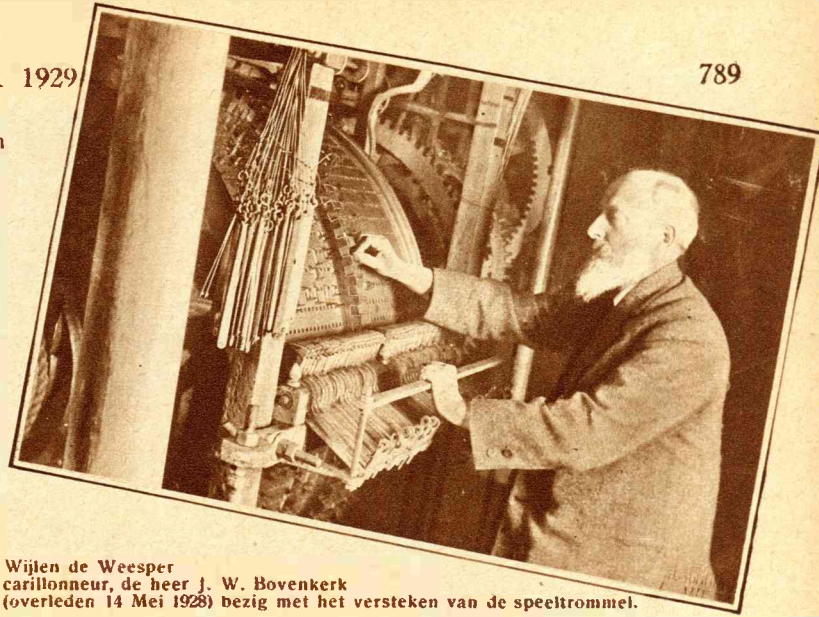
Hoe noodig een grondige herstelling van dit spelwerk was, is wel gebleken, toen in het jaar 1926, ter gelegenheid van het 250-jarig bestaan van dit carillon, de klokkenist Willem Smit belangeloos een carillonconcert zou geven. Van de zijde der Weesper burgerij bestond voor dit concert groote belangstelling en de Nieuwstraat — waarin zich het Kerkgebouw met den Stadstoren bevindt — stond vol van luisteraars. Edoch.... toen 's heeren Smit's krachtige handen het klavier bespelen zouden, bleek het oude spelwerk tegen een dergelijke forsche aanraking niet meer bestand en de honderden luisteraars moesten den goeden wil voor de daad nemen.

Doch thans, na de aangebrachte herstellingen, behoeft iets dergelijks niet meer gevreesd te worden en als de klokken, bespeeld door den kundigen carillonneur Vincent hunne galmen door het luchtruim laten weerklinken, kunnen de burgers van Weesp zich er opnieuw van overtuigen, welk een kostbaar bezit het eeuwenoude carillon steeds nog voor de gemeente genoemd mag worden.

Van den huidige klokkenist zal het Gemeente-bestuur niet zooveel vergen als de voorvaders — zooals wij hierboven zeiden — het in de 17e eeuw van den carillonneur plachten te doen. In de zomermaanden zal het klokkenspel in den Stadstoren 6 maal bespeeld moeten worden. Ook zal het „versteken van de trommel” niet „alle ses weecken” moeten geschieden — zooals in de instructie van Pieter Knibbergh in het jaar 1626 vermeld stond — doch slechts éénmaal in het jaar.

Onder het „versteken van de trommel” wordt verstaan het zetten van een nieuwe melodie „op het klokkenspel,” zooals men het — populair gesproken — gewoon is, uit te drukken. Zeer beknopt willen wij hier nog even vertellen, hoe zulks geschiedt.

Ieder kent wel de koperen rollen, welke zich in speeldoozen be-

Wijlen de Weesper carillonneur, de heer J. W. Bovenkerk (overleden 14 Mei 1928) bezig met het versteken van de speeltrommel.

vinden, en waarin fijne naaldpunten gestoken zijn. Eenzelfde systeem wordt in toepassing gebracht bij de speelton voor een carillon, maar dan is vanzelfsprekend alles van veel grootere afmeting. De speelton in den Weesper Stadstoren bevat niet minder dan 4200 gaatjes — 100 rijen van 42 — waarin door middel van stalen pennen, op verschillende afstanden de heele en halve noten worden gestoken. De vorenbedoelde pennen, welke verschillend van lengte zijn, vertegenwoordigen de waarde van de noten. Terwijl de carillonneur een nieuwe melodie op de ton zet, bevindt zich een smid in het inwendige van de ton en draait de pennen, met behulp van moeren, stevig vast.

Wanneer nu de ton in draaiende beweging wordt gebracht, trekt de pen den toets van het klavier omhoog en verwijdt den hamer, welke met een trekdraad aan den toets verbonden is, van de klok. Onmiddellijk daarna valt de toets terug en valt dus ook weer de hamer op de klok, waardoor de vereischte toon wordt voortgebracht. Wij behoeven zeker wel niet te zeggen, met welk een bijzondere accuratesse het aanbrengen van de stalen pennen in de trommel of de ton geschieden moet, om een melodie — vaak met variaties — op het carillon volkomen tot haar recht te laten komen.

Ieder, die wel eens in de gelegenheid was het klokkenspel van het Koninklijk Paleis op den Dam te Amsterdam te hooren spelen, weet ook, met welk een virtuositeit de heer Jacob Vincent de melodieën op de speelton weet te zetten.

Zij ten slotte nog vermeld, dat dit jaar voor de éérste maal van den Weesper Stadstoren de Kerstzangen klinken zullen. Op den vooravond van het aanstaande Kerstfeest — 24 December e.k. — zal de heer Vincent een Kerstprogramma ten gehoor brengen. Voor de eerste maal zullen dus de Weesper klokken het „Vrede op Aarde” doen hooren; zullen de bronzen zangers, voor ruim twee-en-een-halve eeuw door Hemony gegoten, hunne Kerstliederen over de Weesper landouwen doen galmen en zal het onvergelijkelijk-schoone „Stille nacht, Heilige nacht” ons allen weer tot diepen ootmoed stemmen.

Weesp, December 1929. JOH. CHR. WIJNAND.

Een schilderachtig punt in Weesp, de Vecht met de bekende ophaalbrug.

Bovenstaande afbeelding, naar een schilderij van Louis Boilly, roept levendig herinneringen op aan den „goeden ouden tijd” toen onze voorouders nog geen haast hadden bij hun reizen en trekken, toen een hobbelerende reiskoets nog het voornaamste vervoermiddel was waarin men den tijd doodde met gezelligen kout. Thans kunnen

DE AANKOMST VAN DE

KOMST VAN DE DILIGENCE

we haast niet begrijpen dat men zich zoo maar gemoedereerd in een dergelijk benauwd vehikel opborg, om er schuddebollend eenige uren in door te brengen, met het poovere resultaat nog maar een geringen afstand te hebben afgelegd! Maar toch..... had die tijd zijn bekoring en denkt menigeen er met stillen weemoed aan terug.

Een paleis als huwelijkscadeau.

Koning Victor Emanuel III heeft zijn zoon dit fraaie paleis ten geschenke aangeboden om na zijn huwelijk hierin zijn intrek te nemen.

Het publiek voelde de waarschuwing en drong bevreemd achteruit, de kring van nieuwsgierigen verwijfde zich, maar niemand ging heen, de nieuwsgierigheid was te zeer geprikkeld.

De avond viel en de zwarte wade, die zich over het dorp spreidde, hulde den raadselachtigen woonwagen in een floers van donkerte, dat zijn groene kleur en zelfs zijn rechthoekige vormen vervaagde. Het grootte, magere paard geleek een wandrochtelijk apocalyptisch schaduwbeeld en de wagen had iets van een reusachtige katafalk. En naarmate de duisternis toenam werd de groep nieuwsgierigen rondom den wagen grooter. Er werd nog slechts fluisterend gesproken en bij elk verdacht gerucht kwam er beroering onder de toeschouwers, die beducht waren voor spoken welke wellicht in den woonwagen aanwezig konden zijn. Maar Dré Hellens, een waaghals, maakte plotseling een einde aan de onzekerheid. Manhaftig ging hij naar den woonwagen en klopte aan het deurtje, eerst bescheiden, dan bonzend met de volle vuist. En toen er binnen niemand antwoord gaf draaide hij brutaal de klink om en 't deurtje — dat niet gegrendeld bleek — viel wijd open. Dré keek naar binnen en stak, om beter te kunnen zien, een lucifer aan.

„D'r is niks,” lachte hij.

Maar nauwelijks was het woord uit z'n mond of hij slaakte een kreet van ontzetting. Verschrikt sprong hij terug en viel bijna achterover in het gras.

„Er... ligt een... een doode in... den wagen,” stotterde hij angstig.

De kreet herhaalde zich als een duizendmondige echo en verspreidde zich door het dorp:

„Er ligt een doode in den woonwagen!”

Het klomk in de huizen waar het volk bijeen zat aan den haard, in de herbergen, waar de boeren zich vermaakten met kaart- en biljartspel: „Komt zien, er ligt een doode in den woonwagen!”

HET LIJK IN DEN WOONWAGEN

DOOR
WILLY VAN MOOK

Het was op een Zondag, na 't uitgaan der vespers. Het Westen vlamde hel van rood zonnevuur en 't was alsof heel het dorp uitgetrokken was om aanwezig te zijn bij 't schoone sterven van den dag. Rondom de kerk, die rood oplaaide in den avondbrand der ondergaande zon, speelden de kinderen en op den straatweg trok de Zondagsche stoet van wandelaars. Onder de looverkoopels der boomenrijen blankten de bolle zeilen der Kempenschepen, de witte doeken der huifkarren, als strakgespannen fokken in den wind. De paarden waren getooid met de attributen van den Zondag, welke alleen gebruikt werden bij feestelijkheden. Soms moesten de karren wijken voor brutale auto's, die met lawaaierige claxongeluiden in razende vaart voorbijsnelden. Uit de stofwolk die zij opwierpen dook een vreemd voertuig op, dat achter de huifkarren aanhottelde.

Het was een groene woonwagen, getrokken door een groot, mager paard. De leidsels stonden strak en waren onder het voorste raampje van den wagen gespannen. Een voerman was nergens te zien. Het paard scheen den weg te kennen, want ter hoogte van de kerk, bij de gemeentewei, gekomen, bleef het staan en begon hongerig te grazen. De kinderen die bij de kerk aan 't spelen waren staakten hun spel en kwamen toegelopen. En niet alleen de kinderen, want ook de wandelaars kwamen van den steenweg en zelfs de boeren, die op rijtoer waren, verlieten hun karren en mengden zich onder de nieuwsgierigen.

Het gebeurde wel eens meer, dat er kermisgasten of Zigeuners in het dorp kwamen, doch dan verkondigden ze gewoonlijk op luide wijze hun komst, om publiek te trekken voor hunne straatvertooningen. De bewoners van den groenen wagen echter lieten zich niet zien, de luiken bleven gesloten als de vensters van een doodenhuis.

„Dat is niet in orde,” zei een stem uit de omstanders.

„Misschien is het paard alleen aan den haal gegaan,” opperde een tweede.

„Willen we binnen eens kijken,” stelde een derde voor.

Niemand antwoordde. Allen hadden wel graag eens naar binnen gekeken, maar ze waren bevreemd dat achter de gesloten luiken van den mysterieuze wagen vreemde wezens op zouden staan, die zich, in hun rust gestoord, zouden wreken.

„We moesten er ons maar niet mee bemoeien,” zei een oude man, „dat woonwagenvolk is gevaarlijk.”

Boutjes voor het naderende Kerstfeest.

Engelsche meisjes druk aan het repeteeren van kerstliedjes, terwijl een ieder een lekker kalkoentje in verzekerde bewaring houdt als boutje voor het kerstdiner.

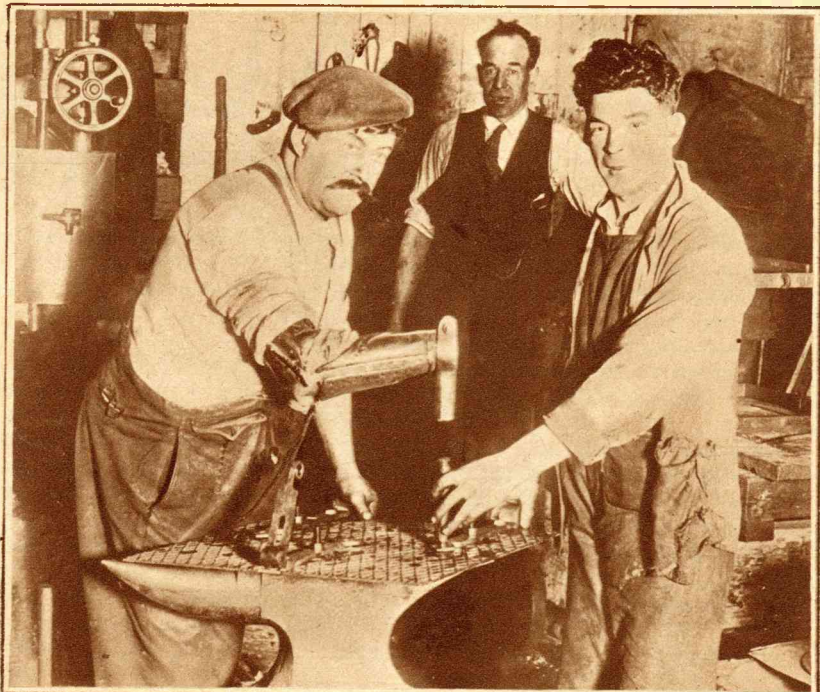
De huizen en de herbergen liepen leeg, allen snelden naar de gemeenteweide; het was alsof heel het dorp daar te zamen was. De moedigsten klommen in den woonwagen en ontstaken er het lantaarnlicht. Op den plankenvloer lag een donkere gedaante, met loodvervig gezicht en verglaasde oogen.

„'t Is een vrouw,” zei een der nieuwsgierigen. „Ik herken haar,” riep een tweede uit, „'t is Mareska, de zigeunerin, die hier reeds vroeger met haar familie vertoefde.”

„Zie, bloed, een wonde in de borst, een moord, Mareska is vermoord, laten we de politie waarschuwen.”

Zwijgend, benieuwd naar bescheid, dromde het volk bij de deur van den woonwagen samen. Het werd een gedrang van mannen en vrouwen, die de doode van nabij wilden zien. De mannen klauterden vrijmoedig naar binnen, de vrouwen beangst en voorzichtig, bleven bij de deuropening,

„Mareska had gezondigd, gezondigd tegen de wetten, die onder ons, zigeuners, bestaan. Zij had een verworping als man genomen, een man die geen zigeuner was. Zoo brak zij den zigeunerseed en kwam de doeming over haar misdadig hoofd, de vloek die haar verpletteren zou. Alfaras, het opperhoofd, veroordeelde haar. Gitana, haar moeder, mocht de schande niet overleven en Zarek, haar broeder,

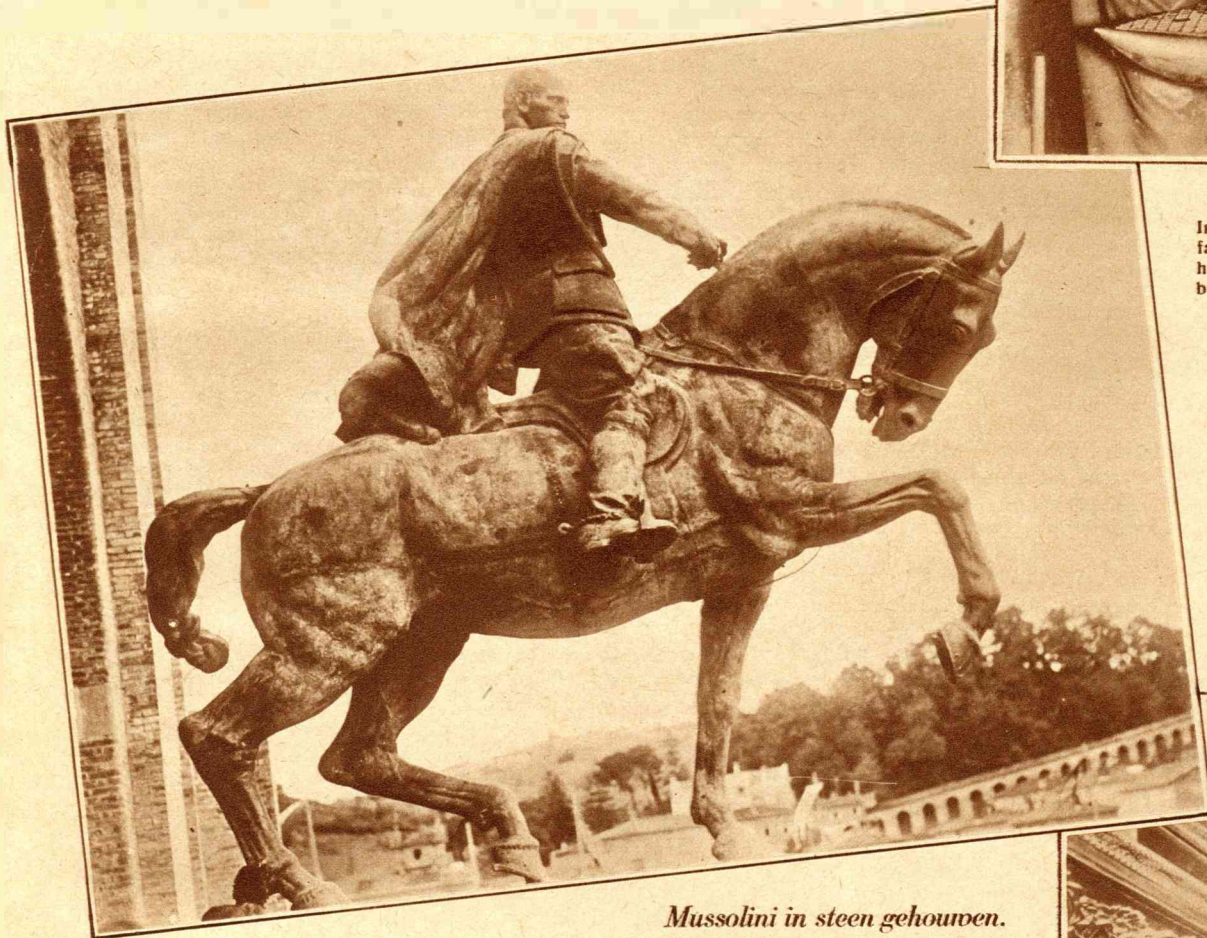
Een smid zonder rechterarm.

In Engeland heeft een munitiefabrikant tijdens den oorlog bij zijn fabricatie op groote schaal zijn arm gedeeltelijk verloren. Thans is hij als smid werkzaam en heeft een instrument uitgedacht om zich naar best vermogen aan zijn vak aan te passen. De invalide smid in actie.

Mareska en voerde het ontzielde lichaam van m'n kind weg....

't Is waar dat ze een misstap beging; ze trouwde in 't geheim met een rijkwaard, die niet van ons ras was. Ze viel, en moest sterven, volgens onze wet. Maar ook ik, die haar redden wilde, zondigde daardoor tegen die wet. Voor u ben ik echter onschuldig en zal vrij uit gaan. Van allen verlaten moet ik nu dolen onder den vloek van mijn volk, maar eens zal ik Marco, den wreker, ontmoeten.”

Zoo sprak Zohar, de zigeuner-banneling!

Mussolini in steen gehouwen.

Naar aanleiding van het feit, dat vóór 7 jaren de historische opmarsch der fascistenaars naar Rome plaats vond, is in de Italiaansche stad Bologna een ruiterstandbeeld voor den duce opgericht, waarbij zijn krijgshaftige houding duidelijk uitkomt.

staan. Boer Neelen, de pachter van de gemeenteweide, was inmiddels ook ter plaatse gekomen.

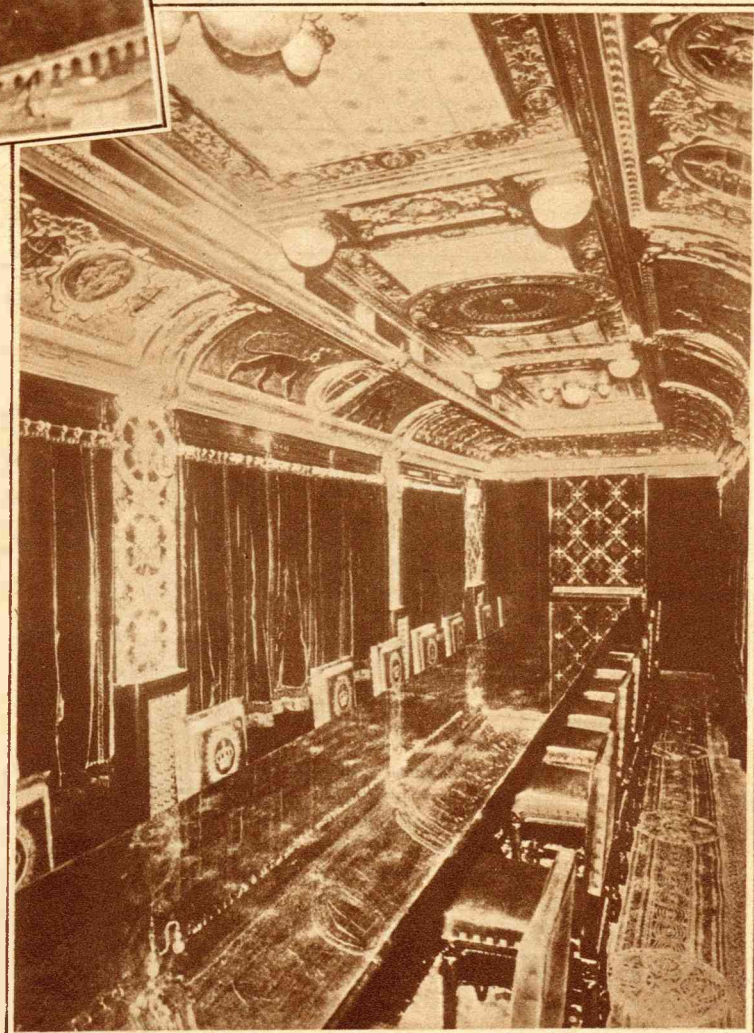
„Er af,” schreeuwde hij, „van mijn wei af, laat die doode met rust, ga liever de politie waarschuwen.”

„Boer Neelen heeft gelijk,” meende Dré Hellens. „Mareska is dood, waarschijnlijk vermoord, ze moeten den burgemeester gaan waarschuwen.”

En zoo werd besloten. De nieuwsgierigen gingen het dorp in, naar het huis van den burgemeester; niet één durfde er bij den wagen achterblijven. Dré Hellens en de pachter van de gemeenteweide gingen voorop. Toen de stoet bijna bij het huis van den burgemeester aangekomen was, klonk er plotseling een oorverdovend-ratelend gerucht. Over den steenweg bolderde de woonwagen aan, in woeste vaart, voortgetrokken door twee hollende paarden. Het volk sprong verschrikt op zij, juist op tijd om het hollend gespan door te laten. Het voorste raampje van den wagen stond open en een vuist balde dreigend naar buiten. In de beangstigende stilte die over het volk gekomen was knetterde akelig 't geklap van een zweep, met knallende geluiden, als de losbrandingen van een geweer. Als door de duisternis opgeslokt verdween de spookwagen in den nacht....

Maar 's anderendaags reden twee gendarmen naar het raadhuis; tusschen hunne paarden leidden ze een ouden man. 't Was Zohar, de zigeuner die den spookwagen mende. Voor den burgemeester legde hij de volgende verklaring af:

wilde zijn zuster niet meer kennen. Maar Mareska was mijn kind, mijn lieve dochter. Wie anders dan haar vader zou haar hebben kunnen redden. 's Nachts gaf ik haar m'n paard en m'n wagen en heimelijk ontvluchtte ze het zigeunerskamp. We lagen te St. Truien, aan de andere zijde van de grens. Een bang voor gevoel zeide me, dat Mareska niet aan de wraak zou ontkomen. En ook ik verliet het kamp en nam het paard van Alfaras mee. Te Achel haalde ik haar in. Helaas, de dolk van Marco, den wreker, had haar reeds geraakt. Ik vreesde dat Marco nog onder de toeschouwers was, die om den wagen stonden en ik verborg me, met mijn paard, achter de haag bij de gemeenteweide. Toen het volk naar den burgemeester ging en Marco niet op kwam dagen, spande ik mijn paard naast dat van

Het a.s. huwelijk van prinses Marie José.

Een foto van den eetsalon in den trein van den Italiaanschen koning, waarin het Belgische koningspaar met familie naar Rome zal reizen ter bijwoning van het huwelijk van hun dochter met prins Umberto.

RACE-AUTO'S EN LIEFDE

EEN SPANNEND SPORTVERHAAL, DOOR HANS DE LA RIVE BOX

Onwillig stond Sam dit toe en de beide mannen reden in de luxe Gloria den breedenden boulevard af, waar de hartslag van het autocentrum klopte. Zij passeerden het grootste bioscoopgebouw, een paleis op zichzelf en Carver stootte Sam aan.

„Zullen we vanavond naar het Fox-Theatre gaan?”

„Geen zin!” was Sam's antwoord. „Ik blijf vanavond thuis, maar wat wou je mij laten zien?” Terwijl Sam zijn wagen verder stuurde, haalde de ander zijn portefeuille te voorschijn. Hij toonde Sam een glanzende foto van een sneeuw witte motorboot.

„Een race-boot?” vroeg Sam, de foto bekijkende. Carver knikte. „Heb ik gisteren gekocht, maar het blijft een geheim tusschen ons. Ik maak mij sterk, dat dit bootje alle records slaat!”

Sam opende den mond van verbazing en verdeelde zijn aandacht tusschen het drukke verkeer om hem heen en Carver's lachend gelaat.

„Maar kerel, hoe kwam je aan het geld? Die boot kost toch zeker vijftien honderd dollar?”

„Vijftien honderd?” grinnikte Carver en hij trok zijn oogen tot spleetjes. „Het mocht wat! Ben jij een zoon van een auto-magnaat? Dat bootje, Sam, kost meer dan twee duizend dollar! Over een paar dagen kun je het in natura zien.”

„Maar hoe kom je aan dat bedrag? Op afbetaling? In termijnen?”

Carver keek verontwaardigd. „Waar zie je me voor aan? Ik verdien toch zeker een goed salaris? En je vader heeft laten doorschemeren, dat ik nog meer zal verdienen, als de teekeningen terecht komen. Daarom vloek ik dien stommen Ritter elk uur van den dag stijf. Heb je ooit zoo'n prul van een detective meegemaakt?”

„Je praat over de kwestie heen!” zei Sam, die bijzonder helder van geest was op dit oogenblik.

„Het gaat mij natuurlijk niet aan, maar ik ben nieuwsgierig, hoe je aan al dat geld bent gekomen. Hm.... Het heeft natuurlijk geen haast, maar je herinnert je zeker wel, dat je mij nog ruim zes honderd dollar schuldig bent?”

Carver klopte op zijn zak en knikte.

„Als je vanavond meegaat naar Fox-Theatre, zal ik het geld meenemen. Bof je even?”

„Het heeft geen haast!” antwoordde Sam, terwijl hij een stille straat inreed van een der buitenwijken. „Blijft dat een geheim, hoe je aan dat geld gekomen bent?”

Carver haalde een couvert uit zijn zak, waarop onderaan in kleine getypte letters stond: Mr. S. Brown — Notaris.

„Snap je? Een fijne erfenis, kerel. Een stomme oom, die mij al tien jaar te lang geleefd heeft. Als eenig erfgenaam kreeg ik de heele poet!”

Sam was voldaan. Hij wenschte zijn vriend geluk en zij gingen een glaasje drinken op het cadeautje. „Maar houd je mond tegenover je vader!” drong Carver aan. „Want hij hoeft het natuurlijk niet te weten. Die salarisverhoging kan ik even goed gebruiken!”

„Waar leg je die race-boot?”

„Hier in de stad, in de binnenhaven, dan ben je gauw op de meren. Zouden we Grace niet eens kunnen uitnoodigen?”

„Een goed idee!” vond Sam. „Zij zal wel graag mee willen, natuurlijk wanneer ik eveneens meega. Ik voel mij zoo'n beetje verantwoordelijk voor haar, begrijp je?”

„Ik begrijp het volkomen!” zei Carver, met een afwezigen blik.

XI

PAUL RITTER — DETECTIVE

Er was precies een week na de ontvreemding der belangrijke papieren verstreken en Paul Ritter had een

ernstig onderhoud in Sam Gloria's privé-kantoor.

„Ik heb u laten roepen, omdat ik u iets wil laten zien!” zei de auto-koning en hij opende een getypt schrijven van den volgenden inhoud.

Aan den Weled. Heer S. Gloria Detroit.
Weled. Heer,

Hierbij hebben wij de eer U beleefd uit te nodigen voor het bijwonen van een auto-race op Zondag 14 April a.s., aangezien wij Uwe tegenwoordigheid zeer op prijs zouden stellen en wij twee maanden geleden van U op zoo loyale wijze de beschikking kregen over Uwe eigen race-banen. Mocht U zelf nog enkele wagens willen laten meelopen, dan zult U ons verplichten dit omgaand aan ons te willen laten mededeelen. Tot heden is er slechts één Gloria-wagen bij ons ingeschreven, n.l. de „Roode Bliksem” van Mr. Montague. Wij hopen, dat meer der voortreffelijke wagens van Uwe fabrieken aan den strijd zullen deelnemen.

Met de meeste hoogachting, verblijven wij,
Uwe dienstw. dr.

G. Farrell & Sons

„Wel nu?” vroeg Ritter, „is er reden, om u te verwonderen?”

„In zooverre!” antwoordde Sam Gloria, „dat ik een voorgevoel heb, dat er op dezen wedstrijd wagens mee zullen lopen, die veranderd zijn naar aanwijzingen der mij ontstolen teekeningen! Het is slechts een voorgevoel, maar hoe meer ik er aan moet denken, hoe meer zekerheid het voor mij wordt....”

De detective herlas den brief en keek ernstig. „In dat geval is de zaak voor ons verloren!” zei hij langzaam. „Wanneer op den wedstrijd slechts een van uw wagens verliest, zullen de aandeelen reeds gaan dalen. Het is op de beurs

bekend, dat de „Gloria's” alleen No. 6 zoo lang hun goud waard zijn, als hun prestaties het bewijzen. Tot nog toe heeft u alle snelheidsrecords....”

„Dat is juist de kwestie!” zei de ander; „wanneer mijn vermoeden juist is, dan zal een ander winnen met mijn verbeteringen. Toen nu enkele dagen geleden bleek, dat u niet opschoot met uw onderzoek, heb ik een vergadering met mijn ingenieurs belegd. Dag en nacht zijn deze menschen aan den gang om alles opnieuw te maken, doch zij kunnen onmogelijk op tijd klaar komen!”

Ritter haalde de schouders op. „Ik kan niet meer doen, dan ik gedaan heb, Sir. Letterlijk alle zaken, zoowel hier als in de voorsteden, heb ik nagegaan; op uw speciaal verzoek heb ik tevens Mr. van Wijck ongemerkt bespionneerd. Alles vergeefs! Ik voor mij geloof, dat de teekeningen naar een andere stad zijn gebracht!”

„Verder bouwende op dat verduvelde voorgevoel van mij, lijkt het mij verstandig om niet meer Gloria's op de banen te brengen!” vervolgde de auto-koning. „Natuurlijk moet Mr. Montague zorgen, dat hij alles uit zijn wagen laat halen, wat er uit te halen valt. Wint hij, dan is onze eer tenminste gered. Want zijn „Roode Bliksem” is immers afkomstig van mijn fabrieken!”

„Wanneer u zich terug trekt en niet meer wagens in het strijdperk brengt, zal de pers zich er over verwonderen en zullen er zoowel in het publiek als op de beurs praatjes ontstaan. Dát moet in ieder geval voorkomen worden!” zei de detective ernstig. „Als ik u was, zou ik in ieder geval zelf ook twee wagens laten meelopen. Weet u de namen der andere mededingers?”

„Die kom ik spoedig genoeg te weten! Wat uw argument betreft, u heeft wel gelijk.... De menschen vinden het natuurlijk van zelf sprekend, dat er een paar wagens van de „Gloria” meelopen, maar... als wij het afleggen? Mijn hemel!”

„Heeft u goede racers?”

„Zeer goede, maar wat zegt dat? Zou Segrave een wereldrecord hebben gemaakt, wanneer zijn machine niet snel genoeg liep? Mijn menschen rijden iedereen dag, zij maken mooie tijden, zij oefenen zich geregeld, maar wij hebben op het oogenblik een moeilijke overgangperiode! In alle deelen van de wereld tracht men bestaande records te verbeteren! Wat is twee honderd kilometer per uur op het oogenblik? En wat was het drie jaar geleden? Ik kan mijn twee beste wagens en de twee beste mannetjes in het veld brengen, maar vooruit weet ik, dat zij weinig kans zullen hebben....”

„Dan is er nog één kans....” sprak Ritter rustig. „Het zal u moeilijk vallen, dat voel ik, maar u kunt er over nadenken. Tracht van Mr. Montague gedaan te krijgen, dat hij u Mr. van Wijck voor eenige dagen afstaat met diens technische verbeteringen....”

„Onmogelijk!” was Sam Gloria's antwoord, „dat strijdt tegen mijn trots, al is John dan ook mijn beste vriend.”

Ritter haalde de schouders op, wreef langs zijn kin en stond op om te vertrekken. Bij de deur zei hij langzaam: „En toch, Sir, is dit uw kans.... Ik heb van Mr. Carver gehoord, dat die jongeman als een duvel rijdt. Mr. Montague zal dit als een vriendendienst beschouwen. U geeft van Wijck later een goede positie en maakt het met uw vriend wel in orde.”

XII

NIET SAM, MAAR SAMMIE

Er scheen een warm zonnetje en Sam Jr. lag lang uitgestrekt in het gras van den tuin. Hij had voor het eerst van

AMSTERDAM — De fraaie toren van de Zuiderkerk, gezien vanaf de Zandstraat.

het jaar in het nieuwe zwembassin gezwommen en nu lag hij lui een sigaretje te rooken en de blauwe wolkjes naar den hemel te blazen. Op gezette tijden moest men van het leven genieten!

Er klonken voetstappen en hij richtte zich langzaam op. Tot zijn verbazing en verrukking stond Grace voor hem, in een schattig wit kleedje met korte mouwen. Sam heescht zijn zwaar lichaam overeind en reikte haar zoo hartelijk mogelijk de hand. Dat vond hij allemachtig aardig van d'r.

„Ik wou je wat vragen, Sam!” begon Grace en toen zweeg zij.

„Je behoeft geen excuus te vragen!” viel Sam haar grootmoedig in de rede. „Ik ben het al lang vergeten, van dien klap. Ten slotte had ik je niet zoo moeten laten schrikken!”

Het jonge meisje knikte tactvol. „En dan nog iets, Sam!” zei zij met een effen gezichtje. „Zou jij eens een goed woordje voor een zeker iemand bij je vader willen doen? Ik zelf zie hem zoo weinig, en dan nooit alleen!”

Sam begreep zijn kans en knikte. Als gewoonlijk legde hij zijn hand op haar arm.

„Vertel maar op, lieve Grace!” zei hij royaal. „Natuurlijk ben ik tot je dienst!”

„Er was vroeger een jongeman bij jullie op de fabriek, Sam!” vervolgde zij, langzaam haar arm terugtrekkend. „David van Wijck heet hij en hij is nu zoo lang bij vader. Hij werd van diefstal beschuldigd en op staanden voet door een der opzichters ontslagen. Nu ben ik overtuigd van zijn onschuld en zou ik het zoo prettig vinden, als hij volkomen gerehabiliteerd wordt. Hij... hij trekt het zich erg aan, begrijp je?”

„David van Wijck?” mompelde Sam. „Dat ventje, dat bij jullie chauffeur is? Wel, wanneer hij voor diefstal ontslagen is, dan is hij ook een dief. Zoo logisch als iets. Maar om jou een plezier...”

Zij stampte met haar kleinen voet op het gras. „Ik zeg je, dat hij geen dief is, afgeloopen! Ze kunnen op jullie fabriek toch ook wel eens een fout maken? Maar ik zal zelf wel naar je vader gaan!”

Zij draaide zich om, doch hij greep haar bij den pols.

„Ik zeg je toch, dat ik een goed woordje voor je zal doen? Die chauffeur...”

„Hij is geen chauffeur!” zei zij fel. „Hij is een heer!”

Sam lachte, hield haar arm vast en liep naast haar mee naar den voortuin.

„Een chauffeur kan toch even goed een heer zijn!” bromde hij.

Grace keek hem aan, getroffen door zijn logica. „Dat is ook zoo!” zei ze kalm. „Maar Mr. van Wijck is toch geen chauffeur. En ik wensch niet, dat je hem „ventje” noemt, want ik geloof, dat hij jou tot moes slaat, als jullie eens zouden gaan vechten!”

„Tot moes?” riep Sam. „Ben je niet lekker, lieve Grace? Ik sla hem toch zeker zóó op de verbandtafel?” Hij begon te brullen van het lachen om zijn geestigheid en Grace benutte haar kans om haar pols terug te trekken.

„Laat hem eens opkomen, als hij durft!” riep Sam overmoedig. „Dan zul je zien, dat ik hem finaal onder krijg. Weet je wel, dat ik sterk ben, kleintje?”

Hij keek haar strak aan, zijn handen balden zich tot vuisten. Zij zag zijn oogen met een verborgen hartstocht en de vrees voor hem kwam bij haar terug. Langzaam deed zij een pas achteruit.

„Ik ben zoo sterk,” ging hij door, „dat ik iedereen dood zou kunnen drukken... in mijn armen... Van Wijck in de eerste plaats... iedereen... zelfs jou... omdat je mij razend maakt...”

Hij deed een sprong in haar richting, wilde haar in zijn armen nemen, doch met een kreet ontdeed hij hem.

Hij plofte plat in het gras en smoorde een vloed.

Grace holde weg, zonder om te kijken en zij nam zich voor nooit meer in dezen tuin te komen, wanneer hij er was. De schrik zat er voorgoed bij haar in.

„Kleine mooie kat!” mompelde Sam, terwijl hij opkrabbelde. „Maar ik zal je wel krijgen... Eens zal er een dag komen, dat ik je vast heb... dat je niet meer weg kan... al zou je schreeuwen en schoppen. Zoo'n heks... Verdraaid wat doet mijn been pijn!”

Hij liep naar binnen en dacht terug aan haar verzoek. David van Wijck? Dat knulletje in dien rooden racewagen? Was zij op haar manier verliefd op dat broekje met zijn oneervol ontslag uit zijn vaders fabriek? Zeker, hij zou haar helpen, die kleine geraffineerde heks. Hij zou haar vader wel eens even gaan vertellen, wat voor vleesch hij

LANDELIJK SCHOON — Boerderij aan den Amstelveenschenweg in herfsttooi.

in de kuip had. Mooie boel, zoo'n snoes van een vrouw verkikkerd op zoo'n verwaanden chauffeur!

Carver belde hem op om hem uit te noodigen dien avond mee te gaan naar een nieuwe revue. Hij had het geleende geld nog niet aan Sam gegeven, doch zou het nu beslist doen. Sam beloofde te komen en dien avond smoorde hij zijn wraakzucht op Grace en David door overmatig veel te drinken, zoodat Carver hem met veel moeite tot het huis van Mr. Gloria moest brengen. Carver was te weten gekomen, dat Grace aan Sam gevraagd had een goed woordje voor David te doen en op de hem eigen sluwe manier maakte hij onmiddellijk zijn plannen. Hij zou veel beter zelf eens met Grace kunnen gaan praten...

Dien nacht bleef hij tot vijf uur doorwerken, brieven schrijven en een koffer pakken. Hij hulde zich in een waas van geheimzinnigheid, dat zoowel Mr. Gloria Senior als Junior zou hebben verbaasd. Ging hij op reis?

Maar zijn vacantie zou pas 1 Augustus ingaan!

VIII

DE PROEFRIJ

David deed zijn stofbril voor zijn oogen, bracht de „Roode Bliksem” in beweging, zwaaide met zijn arm naar Mr. Montague en Grace, die beiden popelend naast elkaar bij de startstreep stonden. De kleine race-enthousiast hield den chronometer in de hand en scheen de heele wereld vergeten, toen de wielen eenmaal aan het draaien waren.

Het hem zoo welluidende, doch oorverdoovende geraas donderde op, echode langs de leeghe tribunes. Grace hield de handen voor de ooren en lachte, doch haar oogen volgden het razende monster, dat als een vuurroode vlek over de baan vloog.

„Een kerel! Een kerel!” schreeuwde Mr. Montague naar zijn dochter, met opwindend in zijn oogen. „Hij lapt al de anderen, dat zul je zien. Kijk hem de bochten nemen. Een duvel is het, zoo'n rijder! Pas op kindje, niet te dicht bij!”

Met de kleine handen tegen de borst gedrukt stond zij daar te kijken, genoot zij van deze vreemde

hedendaagsche sportsensatie. Zij was niet bang, omdat zij wist, dat David, ondanks zijn snelheid, nooit roekeloos zou worden. Het was machtig, dit kijken naar die roode stip, machtig en grootsch! Het benam haar den adem en zij vergat haar vader. Zij had alleen nog oog voor het schouwspel daar voor haar!

David haalde uit den wagen, wat er werkelijk uit te halen viel. Dit was geen rijden meer, het was vliegen. De wielen schenen soms den grond niet meer te raken, de auto gleed als het ware door de frissche lentelucht. En de zonnestralen gleden over de prachtige banen, over het groen en over de witte, heldere tribunes.

„Je bent toch niet bang?” riep haar vader, toen de „Roode Bliksem” op een gegeven oogenblik dicht langs hen heen raasde. In een flits hadden zij David, dien jongen reus, gezien met zijn rustig gezicht en zijn stille handen om het breede stuurrad.

Zij haalde diep adem. Was dit angst? Deze sensatie? Zij schudde het hoofd, met een blos op de wangen. Haar vader staaide naar den chronometer...

Door zijn vraag dacht zij even over dat woord na. Zij was niet bang, maar toch, bij die enkele gedachte dat het eens mis zou loopen... dat hij door een enkele verkeerde wending, een te snel remmen, door het breken van het kleinste schroefje of wat ook, dat hij met wagen en al over den kop zou slaan, dat hij zou verongelukken, op welke manier dan ook, — voelde zij haar bloed stilstaan. En plotseling drong die wonderlijke waarheid, dat vreemde besef tot haar door, dat zij hem lief had met heel haar jonge hart...

Dat zij toch wel bang was, om hem; dat zij wel vrees koesterde dat hij eenig ietsel zou oploopen. Ja, zij had hem

lief van het eerste oogenblik, toen hij in de kamer was gekomen, toen het matte lamplicht zijn gezicht had bestraald, zijn bruin krullend haar, zijn oogen, zijn lieve oogen... En zij dacht aan hun kort gesprek in de garage, aan zijn woorden, die zijn kracht hadden vertolkt. Zij hield van hem, zij wilde het de heele wereld bekennen!

En met een impulsief gebaar greep zij den arm van haar vader, die haar onderzoekend aankeek.

Begreep hij haar? Had hij al iets vermoed? Hij lachte haar toe...

Het geraas verminderde. Enkele oogenblikken later hield David vlak voor hen stil. Hij stapte uit den laaggebouwden auto en keek hen beiden vragend aan. Mr. Montague drukte hem opgewonden de hand, hield hem den chronometer voor.

Grace keek naar hem, zooals hij met vragende oogen naast haar stond. Zij keek naar zijn sterke, bruin gebrande handen, naar zijn breede borst, die van geen aandoening blijk gaf, en haar blikken dwaalden peinzend naar zijn gezicht, naar zijn oogen, naar zijn bruin haar, dat zachtjes bewoog in den lentewind. Hij had zijn kap afgezet en leek een jonge, sterke reus.

„Ik hou van je... zóó heel erg veel...” dacht zij, met een blos.

„En...?” vroeg David vol verwachting.

Mr. Montague knikte hem tevreden toe. „Een record voor ons, mijn jongen!” lachte hij. „Deze vijftig kilometer heb je in achttien minuten en 13 4/5 seconde gereden. Dat belooft wat voor den wedstrijd!”

XIV

ONTVOERD...

Grace was juist van plan om haar vader een eindje tegemoet te gaan daar hij in de stad een boodschap had gedaan, toen zij in een splinter-nieuwen tweezater, welke voor het tuinhok van het „witte huis” stopte, een man herkende, wiens gezicht haar bekend voorkwam. Deze man was niemand anders dan Carver, die zich geluk wenschte met het feit, dat het jonge meisje toevallig in den tuin stond.

(Wordt voortgezet)

VROUWENLEVEN

Mantelcostuum van soepel zwart met wit geruit fluweel en wit zijden blouse.

HET MANTELCOSTUUM IN ALLERLEI VORM

Eigenlijk ligt de verscheidenheid niet in het mantelcostuum zelf, doch meer in de blouse of de casaque, welke er bij gedragen wordt. Onze afbeeldingen geven er drie voorbeelden van.

Bij het geruite mantelpak van soepel zwart fluweel met fijne witte ruitstrepen wordt de blouse in den rok gedragen. De geplooidde rok wordt afgesloten met een ceintuur, waarvan de fraaie gesp als garnering dient.

De voorpanden van den driekwart langen mantel vallen van voren 'n flink eind over elkaar. De strik van de wit-zijden blouse heeft aan de uiteinden 'n garnerinkje van dezelfde bontsoort die het materiaal leverde voor kraag en manchetten.

Het geheel, ontworpen door het modehuis Gorin, is elegant, maar slechts geschikt voor slanke figuren.

Er is bij de mode echter ook rekening gehouden met de minder slanken. Het zwarte mantelcostuum van onze tweede afbeelding bijvoorbeeld, geeft al een heel ander effect, alleen hierdoor dat de wit-zijden blouse, door de sierlijke insnijdingen in den rok, tot op de heupen zichtbaar blijft. Ook het strakke van den rok, die slechts van onderen wijd uitvalt, draagt bij tot de slankheid van het geheel.

De driekwart lange mantel van dit costuum, ontworpen door Germaine Lecomte, is gegarneerd met zwart bont.

En dan is daar de casaque, die bij de meesten onzer nog geliefd blijft. Germaine Lecomte lanceert op dit gebied iets nieuws, ook alweer in zwart en wit. De zwart en wit-zijden casaque, geheel strak gehouden, past zich door snit en afwerking met een smalle strook aan bij de strookgarneering van den rok. De zwarte mantel heeft een bescheiden garnering van het materiaal der blouse.

Zwart wordt dezen winter zeer veel gedragen, vooral zwart fluweel en glanzende zwarte zijde. Een en ander kan ook gedragen worden door diegenen onder ons, wier eerste jeugd voorbij is, al is het zwart overigens niet flatteerend voor dezulken. Een glinsterende halsketting of 'n kleurige garnering aan hals en mouwen

Zwart mantelcostuum met garnering van zwart bont. De aparte coupe van den rok laat de wit zijden blouse zichtbaar tot aan de heupen.

kan bovendien wonderen doen.

Zoo'n zwarte japon, geheel strak gehouden tot over de heupen, met lange nauwsluitende mouwen en slechts een sobere garnering op de taille, kan 'n prachtig slanke lijn geven, vooral wanneer het materiaal van de japon eenigszins zwaar is.

Voor slanke figuren zag ik een buitengewoon flatteerende jurk van 'n dunne soepele stof, geheel en al bestaande uit schuingeknipte en schuinopgenaaidde strooken met slechts weinig ruimte.

De strooken waren op-

genaaid op 'n glad fond, opgaande van links naar rechts, waar ze met eenige ruimte eindigden.

De bovenste strook vormde een sjaal om den hals.

PAULA DEROSE.

EEN ZAKJE OF DOOSJE VOOR ZAKDOEKJES ENZ.

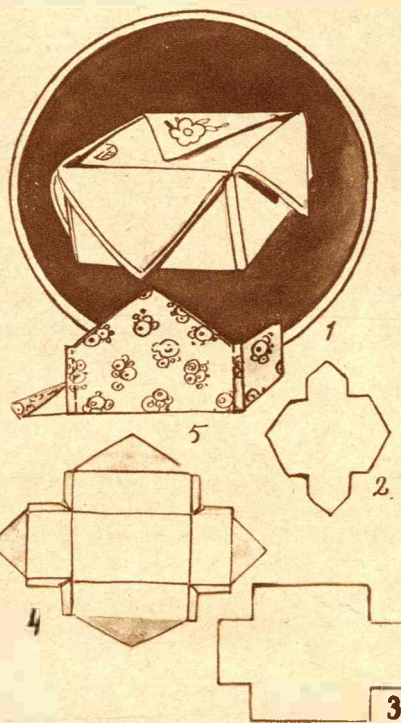
Het zakje of doosje is alleraardigst als geschenk, gevuld met leuke zakdoekjes, servetten of vingerdoekjes.

Als we 't van gekleurd linnen maken, dan geeft no. 2 een voorbeeld van het te knippen patroon.

Langs de opstaande kanten en punten naaien we gekleurd veterband; de opstaande kanten worden er mede verbonden, zoodat het een doosmodelletje wordt en de punten worden ermede omboord voor afwerking (zie fig. 1). Op de dichtgeslagen punten werken we een aardig motiefje.

Voor stevigte kunnen we op den bodem een stukje karton leggen, precies op maat.

Ook kan het heele doosje van karton gemaakt worden, tenminste de opstaande kant en de bodem, die we beplakken met gekleurde cretonne.

No. 3 laat ons 't te knippen stuk karton zien en op no. 4 is aangegeven, waar we het karton met een scherp mesje insnijden, precies recht. We trekken eerst potloodlijnen en snijden langs 'n liniaal het karton niet te diep.

No. 4 laat ook zien welk model we van cretonne moeten knippen: de vorm van het karton, plus aangeknipte punten en aangeknipte reepjes van 1 c.M. ongeveer, in de hoeken.

Deze reepjes dienen, zooals teekening 5 aangeeft, om de hoeken te verbinden.

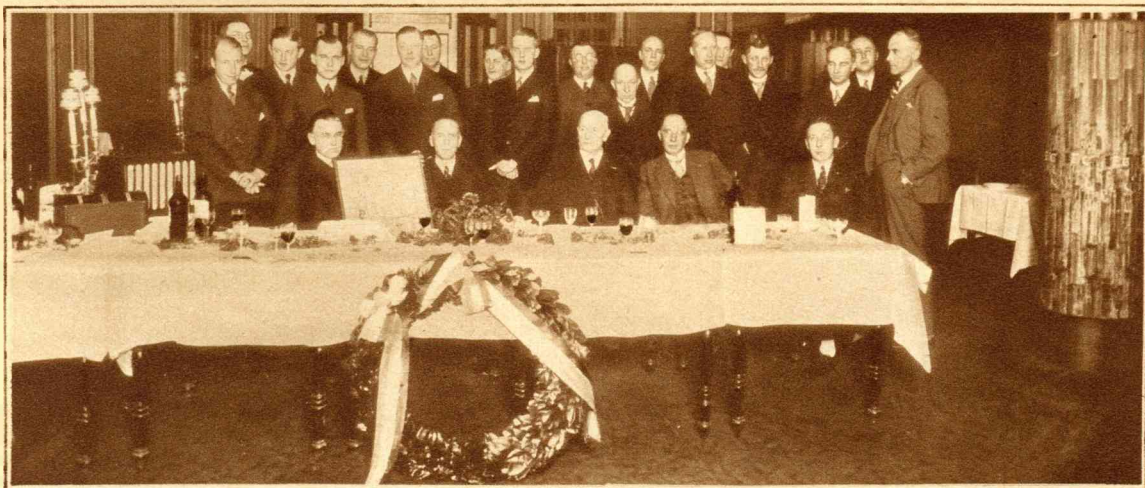
De cretonne wordt op het karton geplakt met gluton, gom of stijfjel, de reepjes worden ook omgeplakt.

Om 't rafelen te voorkomen werken we de punten van cretonne af met 'n smal biesje.

Deze doos, precies vierkant gemaakt, kan uitstekend dienst doen als boordendoos.

Zwart mantelcostuum met bijpassende casaque van zwart met witte zijde.

Sport van Zondag

De Amsterdamsche eerste klassers zorgden Zondag voor de grootste verrassingen. Ajax kwam voor de derde maal tegen Hilversum in het veld en won ook nu weer, zoodat de Amsterdammers tenminste de voldoening smaakten op behoorlijke manier revanche te hebben genomen op de in Hilversum geleden nederlaag.

Bij die voldoening zal het echter wel gebleven zijn. Het vertoonde spel geeft allerminst reden tot optimisme. Ajax heeft den wedstrijd met groot verschil gewonnen, doch de grootste oorzaak hiervan is zeker niet het goede spel van de rood-witten. De thuisclub experimenteerde nu weer eens met Van Deijck op de rechtsbuitenplaats, wat een finale mislukking bleek. Deze lange hooggeblonde jongeling behoeft nu alleen nog maar als keeper te fungeren. Dan heeft hij zoo ongeveer alle plaatsen in het elftal gehad. Wij kunnen ons indenken, dat het publiek er bij in den lach schiet. Nadat Hilversum de leiding had ge-

De Nederlandsche Cricketbond hield Zaterdag in Amsterdam een buitengewone algemeene vergadering, tijdens welke de heer A. de Haan, secretaris-penningmeester van den bond, in verband met zijn zilveren jubileum als bestuurslid, werd gehuldigd. Tweede van links is de heer de Haan. Rechts daarvan de heeren H. S. Isbrucker en ir. Kips, resp. voorzitter van den N.C.B. en K.N.V.B.

De wedstrijd Z.F.C.-Blauw Wit. Een gevaarlijk moment voor het doel der Zebra's.

Z.F.C. heeft een productieve bui. Nog een moment uit den wedstrijd tegen Blauw Wit. Ook deze foto is genomen voor het doel der bezoekers

nomen, kon Ajax voor de rust slechts uit een strafschop gelijk maken. Eigenaardig is het, dat in de tweede helft de doelpunten zooveel goedkooper waren maar nog eigenaardiger, dat het eerst goed ging, toen de Amsterdamsche ploeg door het uitvallen van Andriessen, verschillende wijzigingen had ondergaan. Geheel tevreden waren alleen zij, die van meening zijn dat het ten slotte alleen maar om de puntjes gaat. Welnu, die bleven in de Meer en Ajax behield zijn leidende positie. De concurrentie wordt groot en het zal nog heel wat beter moeten gaan willen wij straks in de Meerclub een kampioen kunnen huldigen.

Het feit, dat Blauw Wit met eenige invalers naar de Zaan moest, kan onmogelijk een voldoende excuus zijn voor de abnormaal groote nederlaag tegen Z.F.C. Misschien zullen de zebra's het op het zware veld willen gooien. Over 't algemeen is de Stadionclub wat dit betreft voor geen geruchtje vervaard.

't Is nu vrijwel zeker, dat Blauw Wit, ondanks het uitstekende begin, geen kampioen zal worden. Het resultaat van Zondag brengt zelfs heel andere beelden voor den geest. Ware het ook trouwens niet, dat de Stadionbewoners er uit het protest van den wedstrijd tegen E.D.O. een punt hadden bijgekregen, dan zaten zij althans reeds zoo ongeveer in den put.

Voor de tweede klassers waren de successen verdeeld. De Spartaan kon het tegen W.F.C. niet verder brengen dan tot een gelijk spel en waar V.V.A. in Den Helder door H.R.C. werd geslagen, staat de club van Steur ineens weer onderaan. Nu spelen de V.V.A.'ers wel beter dan

De doelpuntenrijke wedstrijd tusschen Z.F.C. en Blauw Wit in Zaandam. Hoe Steens het tweede doelpunt voor Z.F.C. scoorde.

in het vorige seizoen doch wanneer wij zoo eens zien, wat er bij hen in de buurt huist, zijn we voor de rood-zwarten lang niet gerust. Z.V.V., W.F.C. en West Frisia, we achten ze minstens net zoo goed in staat om er tusschenuit te knijpen als V.V.A.

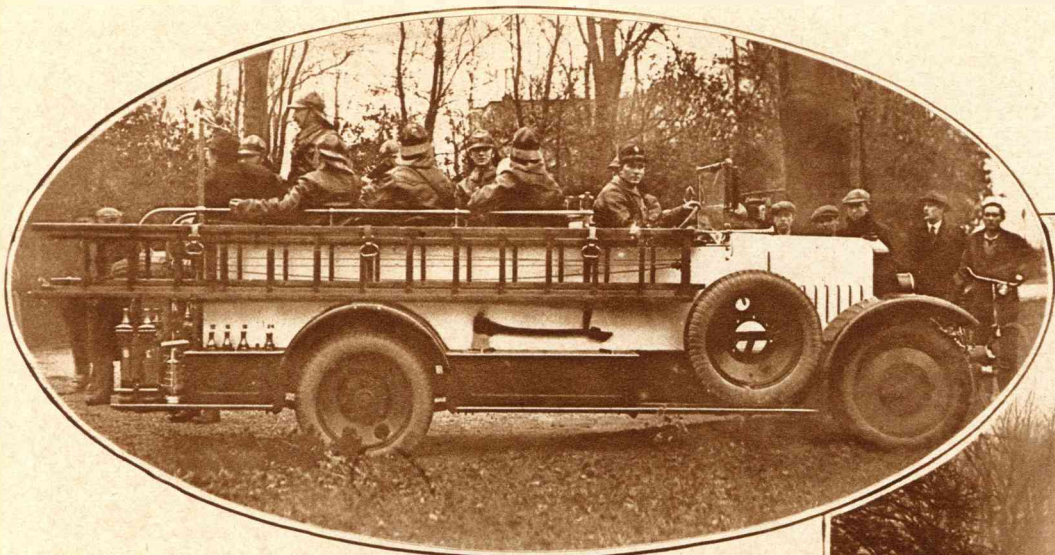
In de andere afdeling ging het beter. De overwinning van de reds op Zandvoort bracht vreugde in het A.F.C.-kamp. Inderdaad komen de A.F.C.'ers kranig naar boven. Toch zal er nog heel wat gepresteerd moeten worden, voor het gevaar definitief geweken is.

D.E.C. is er in Utrecht niet zonder kleerscheuren afgekomen. De bijzonder stevige Velox-ploeg is vooral op eigen terrein 'n geducht tegenstandster.

Door het gelijke spel van D.E.C. kreeg Zeeburgia gelegenheid om een punt van haar achterstand in te loopen. 't Ging ditmaal tegen het zwak gewaande B.F.C. allesbehalve gemakkelijk. De victorie van de whites, welke geruimen tijd geleden in Bloemendaal begon, blijft echter voortduren en we zijn werkelijk benieuwd, hoever Zeeburgia het nog zal brengen. De achterstand bedraagt nog maar een enkel punt.

Van Hier en Daar

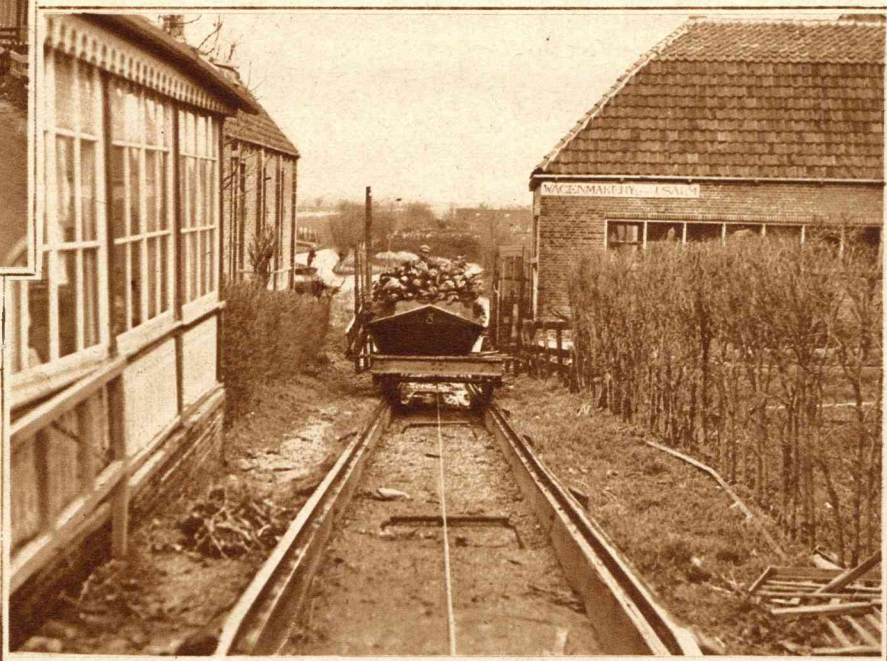
VELSEN. In Park Velserbeek werd dezer dagen een nieuwe motorspuit gedemonstreerd, hetgeen uitstekend geslaagd mag heeten. Hierboven de fraaie nieuwe spuit.

Interessante demonstratie met 6 stralen van de nieuwe Velsensche motorspuit.

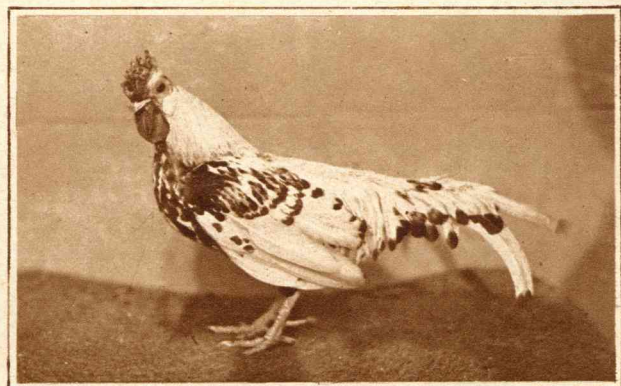
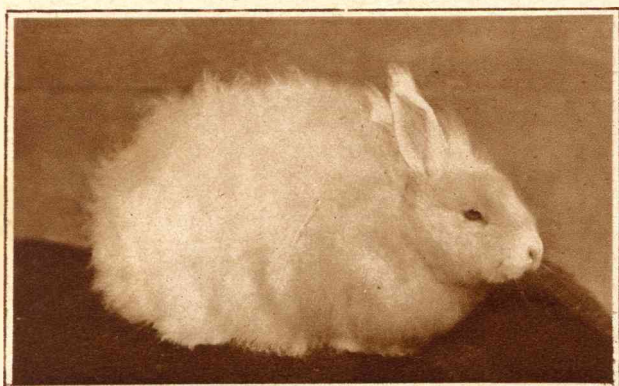
AVENHORN. Kijkje op de groentenschuiten, welke zich naar het Veilinggebouw begeven.

AVENHORN. Door middel van een overhaal worden de schuitjes van uit de poldervaarten naar de hooger gelegen vaart gebracht.

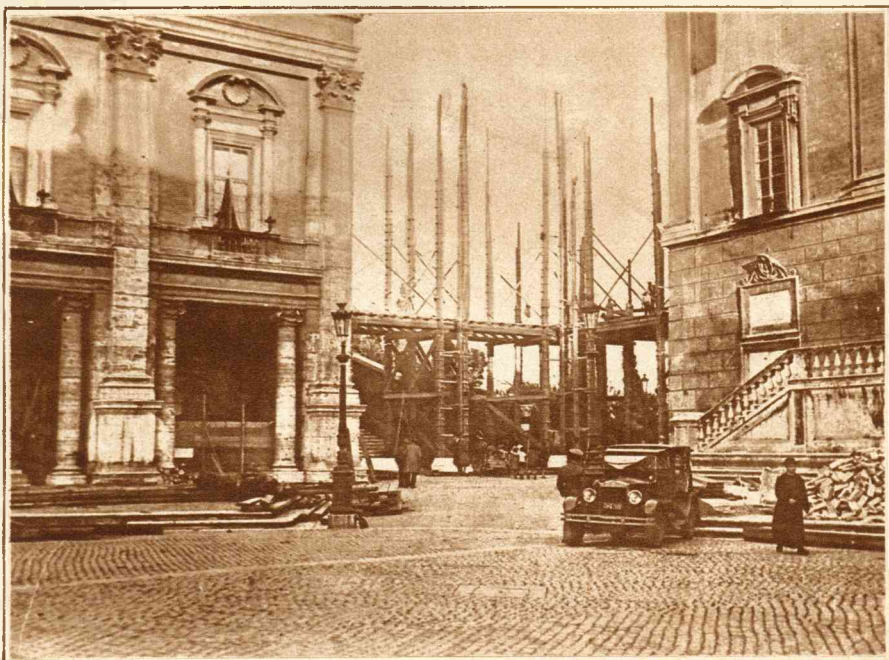

AVENHORN. Een groentenschuitje, dat vanuit de poldervaart is opgetrokken, kiest het ruimere sop.

Te Haarlem werd door de vereeniging „Nut en Sport” in gebouw Bloemhof een groote Nationale Tentoonstelling gehouden op Pluimvee- en Konijnengebied. Links: Fraai Angorakonijn met 1sten prijs bekroond. Eigenaar: W. Stijl, Haarlem. Midden: Hollandsche Kropper „Blauwroek”, 1ste prijs. Eigenaar W. G. Quax, Haarlem. Rechts: Een prachtexemplaar: Zilveren Krielhaan, 1ste prijs. Eigenaar W. G. Quax te Haarlem.

OVER DE GRENZEN

DE VOORBEREIDENDE WERKZAAMHEDEN VOOR DE AANKOMST VAN HET BELGISCHE KONINGSPAAAR TE ROME. Ten einde een goed artistiek geheel te krijgen van verschillende belangrijke bouwwerken, die men onmiddellijk bij aankomst in de Italiaansche hoofdstad aanschouwt, heeft de regeering 't besluit genomen, om het Senatoren-paleis en 't museum Capitolinum door het oprichten van een zuilengalerij tot één bouwwerk saam te voegen. Een foto van de werkzaamheden.

DE PAUSELIJKE NUNTIVS PACELLI VERLAAT BERLIJN. Dezer dagen nam Mgr. Pacelli feestelijk afscheid van de Duitse hoofdstad teneinde zich naar Rome te begeven om daar tot Kardinaal gecreëerd te worden. Reeds gaan geruchten dat deze Nuntius, eenmaal Kardinaal geworden, tot opvolger wordt benoemd van den Staatssecretaris Kardinaal Gasparri. Foto van het plechtig afscheid aan het Berlijnsche station.

Tot welk een toestand de hoogwater-misère in de door de Theems en haar zij-rivieren overstromde dorpen leidt, demonstreert ons plaatje hierboven. In 'n roeibootje langszij het huis gevaren, reikt de ondernemende kruidenier een tasche met boodschappen over aan de juffrouw, die anders door haar weinig benijd isolement van de noodzakelijke levensbehoeften verstoken blijft.

HET A.S. KONINKLIJK HUWELIJK. Fraaie kiek van het paleis te Turijn, waar kroonprins Umberto en prinses Marie José hun intrek zullen nemen na hun echtverbintenissen.

OVERSTROOMINGSWEE. Zelfs de kok is genoodzaakt zijn hulp te verleen bij het in veiligheid stellen der kostbare meubelstukken uit een der schoone landhuizen in de Engelsche plaats Buckinghamshire, waar het hoge water plantsoenen en perken overdekt en door de nog voortdurende stijging de kamers der deftige heerenhuizen bedreigt.

De tweede Duitsche sprekende film of juister gezegd de eerste groote Duitsche spreek-film

MELODIE DES HERZENS

De HARTSMELODIE is begonnen (Dita Parlo en Willy Fritsch).

Een rustig tafereeltje : aan het spinnewiel.

zal dezer dagen in het Rembrandt-Theater worden vertoond. Dita Parlo en Willy Fritsch vervullen hierin de hoofdrollen en naar verluidt moeten hun stemmen het uitstekend doen. Van Willy Fritsch behoeft dit niet erg te verwonderen, daar deze aanvankelijk zanger wilde worden en ook als zoodanig een opleiding heeft genoten. De novelle, waarnaar de film gemaakt werd, moet gebaseerd zijn op een ware gebeurtenis, die zich in de Hongaarsche Puszta heeft afgespeeld. In die landstreek is deze film dan ook grootendeels opgenomen, zoodat zij wat het aanzien betreft, wel eenige overeenkomst vertoont met de Hongaarsche Rhapsodie. Dit mede in aanmerking genomen, koesteren wij dan ook voor deze belangrijke spreekfilm groote verwachtingen.

In gepeinen.

Een aardige scène uit de film Melodie des Herzens (Hartsmelodie) waarop de fraaie kleeding van de Hongaarsche meisjes goed uitkomt. Rechts: Annie Meeuwes.